

| FEBRUAR 2024 |

MENNESKEHANDEL SOM SOCIAL KONSTRUKTION

• DREVET AF REELLE ELLER POTENTIELLE TAL?

UDARBEJDET AF
IDA PLOUG PAHUS

STUDIENUMMER: 20210782

ANTAL TEGN: 158.849

VEJLEDT AF ANNICK PRIEUR

Aalborg Universitet, København

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse

Indhold

Indholdsfortegnelse	2
Forord	5
1 Abstract	6
2 Problemfelt.....	7
Ruslands invasion af Ukraine	8
3 Problemformulering.....	10
Arbejdsspørgsmål	10
4 Afgrænsning	11
5 Nøglebegreber	12
5.1 Menneskehandel	12
5.2 Sex trafficking	14
5.3 Labor trafficking	15
5.4 Bagmand, offer og andre faste begreber	15
5.5 Sociale problemer.....	16
6 Eksisterende viden.....	16
6.1 Menneskehandel i Moldova	17
6.2 Sårbarhed	19
6.3 Sammenkoblingen mellem katastrofer og menneskehandel	20
6.4 Menneskehandel som kriminel handling.....	21
7 Centrale aktører i bekæmpelsen af menneskehandel	23
7.1 A21.....	23
7.2 La Strada Moldova.....	24

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

7.3 IOM (Romania)	24
8 Teori	25
8.1 Problemer som socialt konstruerede	25
8.2 Perspektiv på frivilligt socialt arbejde	26
8.3 Teoriernes forklaringskraft.....	29
9 Metode.....	29
9.1 Videnskabsteori.....	29
9.2 Kvalitativ metode	31
9.2.1 Geografisk udgangspunkt	31
9.2.2 Indsamling af empiri.....	32
9.2.3 Semistrukturerede interviews	33
9.2.4 Interviewguide.....	34
9.2.5 Forskningsetik	35
9.2.6 Udføring af interviews samt valg af informanter	36
9.2.7 Præsentation af informanter	37
9.3 Transskribering og bearbejdning af data	40
9.4 Kodning og meningskondensering.....	41
9.5 Kvalitetskriterier	41
10 Analyse	42
10.1 Forskellige definitioner af menneskehandel	43
Delkonklusion.	45
10.2 Tallene bag situationen.....	45
10.2.1 Mindskelse af sårbarhed	50
10.2.2 Udfordringer ved grænsen	51
10.2.3 Samarbejdsvanskeligheder.....	53
10.2.4 Det officielle antal registrerede ofre	54
10.2.5 Lokale erfaringer	58
10.2.6 Interessekonflikter og politiske motiver.....	61

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Delkonklusion	
10.3 Baggrunde for indsatser	
10.3.1 Moralsk entreprenørskab og dens rolle i bekæmpelse af menneskehandel	
10.3.2 Forskellige synspunkter og diskurser blandt lokalbefolkningen og frontlinjemedarbejdere	65
10.3.3 Interesser og divergenser: forklaring på manglende registrering	68
Delkonklusion	69
10.4 Indsatsen i praksis	69
10.4.1 Indsatsernes fundament: et værn mod sårbarhed	70
10.4.2 En øget interesse	71
10.4.3 50/20 ordningen	73
10.4.4 Et behov for samarbejde	75
Delkonklusion	76
11 Diskuterende konklusion.....	77
12 Metodiske efterrefleksioner.....	81
Litteraturliste	82

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Forord

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke de personer, der har medvirket til udarbejdelsen af dette speciale. En særlig tak skal lyde til Pilgrims International, A21 Poland and Ukraine, La Strada Moldova, IOM Romania samt anti-trafficking-teamet i Moldovas regering. Herudover er det værd at nævne Svetlana og Sylva, der begge har bistået dette speciale med hjælp i forhold til både skriftlig og mundtlig oversættelse i diverse interviews. Uden jer ville vigtig viden være gået tabt. En stor tak skal ligeså lyde til Charlotte og Johannes Noer Petersen, der indlogerede mig hos dem i min tid i Moldova og hjalp mig med at få både et lokalt kendskab og et lokalt netværk. På grund af jer og jeres egen passion for at hjælpe de mest sårbare har dette speciale været muligt. Af hjertet tak!

Derudover skal der rettes en tak til familie og venner for den støtte, hjælp og overbærenhed, I har vist gennem denne langtrukne, hårde og spændende proces.

Afslutningsvis ønsker jeg endvidere at takke min vejleder Annick Prieur for fagligt feedback, trofast vejledning og menneskelig interesse.

Aalborg Universitet, Socialt Arbejde 2024

Ida Ploug Pahuš

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

1 Abstract

If you look at the official statistics, you will find that there are very few registered cases of Ukrainian refugees becoming victims of human trafficking. But conversations with local actors and residents tell a different story of a number that could be many, many times higher. This discrepancy leads to the thesis statement of the project that sounds as following:

Which problem understandings of human trafficking exist in regard to Ukrainian refugees amongst anti-human trafficking actors? And how can one explain the significant variation in problem understandings among anti-human trafficking actors in Moldova?

In order to examine this thesis statement, qualitative methods will be used through in-depth interviews with key informants from local non-profit organizations, the public sector and intergovernmental organizations as well as relevant local citizens. The qualitative data will be combined and complemented by theory on problems as social constructions from Ian Hacking, Malcolm Spector and John I. Kitsuse in combination with Howard Becker's theory on moral crusade in regard to philanthropy and social work coming from private actors. So this project will give an account of the conditions that make human trafficking flourish as well as what makes Ukrainian victims so vulnerable. Later the different existing perceptions and social work will be analyzed as well as what consequences the differentiating perceptions have on the combined effort from the actors.

This leads to the conclusion of how the many different existing perceptions of anti-human trafficking work is a construction created by various factors such as profession, international mindset vs. local mindset, a view of the numbers as high vs. the numbers as being low, different definitions of human trafficking as well as different target groups for social work. Lastly it will be discussed what can be done to improve the social work as well as how the social work can become more sustainable in the future after stakeholders withdraw their support.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

2 Problemfelt

Når der tales om slaveri, tænker mange tilbage i historien på dengang mænd, kvinder og børn blev fragtet over Atlanten for at udøve hårdt arbejde under en slaveejerers barske dominans. Sådan er virkeligheden dog ikke. Menneskehandel hører ikke kun fortiden til. Menneskehandel er den hurtigst voksende form for kriminalitet i verden, og flere mennesker end nogensinde før er i dag fanget i menneskehandel (A21 A, s.d.). Det estimeres ifølge den verdensomspændende organisation A21, at op til 40,3 millioner mennesker er ofre for menneskehandel i dag (Ibid.). International Labour Organization estimerer dette tal til at være op mod 50 millioner. Et tal der har været i væsentlig stigning de sidste fem år (ILO et al., 2022: 1). Det vil sige, at for hver gang man har 150 mennesker, vil ét af dem statistisk set være offer for menneskehandel (International Justice Mission, s.d.). Menneskehandel er en kriminalitet begået imod et andet menneske - en form for moderne slaveri. Mænd, kvinder og børn kan alle være ofre for menneskehandel - dog er kvinder og børn i særlig risiko (Ibid.). En anden gruppe i særlig risiko for at blive handlet er migranter og flygtninge (Ibid.). Menneskehandel finder sted i hvert eneste land på jordkloden - ingen undtagelser (Ibid.: 3). Fælles for alle ofre, uanset lokation, land eller baggrund, er sårbarhed.

Med vedtagelsen af The Sustainable Development Goals (SDG) eller på dansk Verdensmålene for Bæredygtig Udvikling defineres afskaffelsen af menneskehandel inden 2030 som et verdensmål (delmål 8.7) (United Nations, s.d.). FN's 193 medlemslande forpligter sig til at leve op til dette.

Risikofaktorer, der er med til at skabe og opretholde menneskehandel i globale forsyningskæder, er: 1) huller i lovgivning, håndhævelse og retfærdighed ved manglende overholdelse, 2) socioøkonomisk pres rettet mod individer og arbejdere, 3) forretningsadfærd og forretningsmiljø (ILO et al., 2019: 17). For at løse det problem menneskehandel er, er man nødt til forstå menneskehandel som et strukturelt problem, der kræver omfattende politiske indsatser. Man kan

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

ikke løse menneskehandel ved alene at fokusere på faktor 2 eller 3, det vil kun forskyde problemet til en anden sektor (ILO et al., 2019: 17).

Min interesse for dette emne opstod, da jeg i sommeren 2022 pludselig befandt mig selv involveret i en situation omkring menneskehandel i København. Ofrene i hændelsen var to 25-årige ukrainske kvinder, der var flygtet fra krigen og var blevet tilbudt bolig i København gennem en hjemmeside, hvor private, lokale danskere kan melde sig til som værter. Da de to ukrainske kvinder var ankommet til værten, havde de fået frataget sig deres pas, ID, telefon og pung og blevet tvunget ind i prostitution. Jeg blev inddraget i historien, da en af kvinderne havde fundet mig og kontaktet mig på Facebook, fordi hun i sin desperate søgen efter hjælp havde fundet en fællesnævner mellem mig og anti-human trafficking organisationen A21, som jeg tidligere har været en del af. Herefter skete der mange ting, og de næste par dage blev mit liv, som jeg kendte det, vendt fuldstændig rundt og fik konsekvenser, der stadig påvirker mig i dag. Alt sammen har efterladt mig i dag mere opmærksom end nogensinde på, hvordan bagmænd udnytter sårbare situationer, og hvordan invasionen af Ukraine er en enestående mulighed for en bagmands succes.

Ruslands invasion af Ukraine

Den 24.februar 2022 begyndte Ruslands invasion af Ukraine, da Rusland startede et omfattende angreb på Ukraine. Forinden havde Ruslands præsident, Vladimir Putin, annonceret, at han ville indlede ‘en særlig militær operation’ i Ukraine. Målet med operationen var ifølge Putin, at ‘demilitarisere og afnazificere’ Ukraine. I skrivende stund er krigen stadig i gang og embedsmænd fra USA anslår, at næsten 70.000 ukrainere er døde per august 2023, og at mellem 100.000 og 120.000 mennesker i Ukraine er blevet sårede (Cooper et al., 2023). Der er dog en del usikkerhed om disse tal, da både Rusland og Ukraine mørklægger de officielle tal (DR, 2023). Nyhedsbureauet Reuters melder, at mindst 15.000 mennesker er savnede, og at ca. 11 mio. mennesker er fordrevne (Reuters, 2023). Af disse flygtninge har næsten 750.000 af dem rejst gennem Moldova, og over 102.000 af dem er blevet i Moldova, skriver FN (UN News, 2023). Næsten halvdelen af disse ukrainere i Moldova estimeres at være børn (Ibid.). Generelt er størstedelen (90 %) af de ukrainske

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

flygtninge kvinder og børn, da kampdygtige mænd mellem 18 og 60 år ikke må forlade landet. Dog er det lige præcis børn og kvinder, der er mest sårbare for at ende i menneskehandel. Dette gælder især børn, der er uledsagede.

Dertil kommer, at mange flygtninge er allermest sårbare – og mest i risiko for at blive udnyttede, lige efter de har krydset grænsen. Det skyldes, at de skal bearbejde det chok, der ofte rammer, når de har sagt farvel til deres kære på den anden side af grænsen, som regel deres mand, far eller bror, og indser, at nu er de for alvor en flygtning (CNN, 2022).

Det virker som om, der er et stort mørketal, når det kommer til menneskehandel af ukrainske flygtninge i Moldova. Anti-human trafficking organisationen La Strada Moldova beskriver, at der kun er registreret ét offer for menneskehandel siden krigens start (intern kilde). Dog tyder andre ting på, at dette lave tal er højest misvisende. Ser man på FN's hjemmeside og CNN-kilden, er situationen en helt anden. Yana Tovpeko, som er en del af VOICE's team i Ukraine, fortæller om tilfælde, hvor folk er kommet til flygtningecentre og tilbudt tvivlsomme jobmuligheder samt transport til andre lande (CNN, 2022). Tovpeko kan berette om adskillige eksempler på dette. Bl.a. var en mand kommet til et shelter og tilbudt bolig til 10 gravide kvinder. Da de så var ankommet til boligen, viste det sig at være et trick, og boligen havde slet ikke de nødvendige fornødenheder til at være bolig (Ibid.). Flere andre mødre har oplevet, at deres børn var tvunget til at arbejde for fremmede i landsbyen, de ankom til, for at forsørge familien, hvortil de regelmæssigt blev tilbudt alkohol af arbejdsgiverne (Ibid.).

I den første bølge af flygtninge flygtede de ukrainere, der havde pengene til at flygte. Sådan var det ikke i den anden bølge, og de bølger af flygtninge, der flygter nu. Situationen ift. flygtninge har været desperat, da de omkringliggende lande ikke var forberedt på det høje antal af flygtninge, og idet lande som Moldova i forvejen var i en presset tilstand med mange interne problemer, når det kommer til overgreb, menneskehandel og vold. Et eksempel på dette er menneskehandel i landet årene forinden, hvor der har været en kraftig stigning af antal opkald til human trafficking hotlines før krigens start i februar 2022. I 2021 registrerede den største hotline for ofre for menneskehandel i Moldova, AT & Safe Migration Hotline, 16.548 opkald for hele året (La Strada A, 2021: 5). Efter

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

krigens start var dette tal 19.000 opkald månedligt (CNN, 2022). Landets interne problemer er kun med til at forstærke den sårbare situation, flygtningene befinder sig i, når de ankommer til Moldova (VOICE og HIAS, 2022: 12). En anden grund til at formode at tallet er langt større, er den manglende rapportering og registrering af flygtninge ved grænserne. Flygtningestrømmen har været så stor og situationen så uventet, at afhængigheden af ikke-trænede frivillige har været stor. Frivillige har ved grænserne både tilbudt transport og overnatning samt hjulpet med registrering m.m., hvilket har skabt en enestående mulighed for bagmænd. Med denne efterspørgsel på frivillige har næsten hvem som helst kunne melde sig - inklusive bagmænd (Ibid.: 25). Kan de manglende rapporter af menneskehandel i Moldova skyldes forvaltningens og organisationernes mange foranstaltninger på området for at sikre ukrainernes sikkerhed eller måske det faktum, at de ukrainske flygtninge i Moldova ofte tøver med at rapportere tilfælde af vold eller menneskehandel af den grund, at de ikke ønsker at beklage sig men i stedet ønsker at vise taknemmelighed for den støtte, de har fået, og modtagelsen i det nye land? Eller hvad skyldes det?

3 Problemformulering

Denne interesse og problematik har ledt til følgende problemformulering:

Hvilke problemforståelser eksisterer i forhold til menneskehandel af ukrainske flygtninge hos anti-trafficking aktører? Og hvordan kan man forklare, at problemforståelserne er så forskellige blandt anti-trafficking aktører i Moldova?

Arbejdsspørgsmål

1. Hvilke syn på menneskehandel findes blandt aktørerne på området?
Med dette spørgsmål ønskes at belyse de tal og definitioner, der danner grundlaget for de forskellige aktører problemforståelse.
2. Hvad påvirker opfattelsen af de forskellige indsatser og syn på menneskehandel?
Til dette spørgsmål ønskes de forskellige mekanismer undersøgt, der danner baggrund for de forskellige syn.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

3. Hvilke indsatser peger disse problemforståelser imod? Og hvilke konsekvenser har de forskellige problemforståelser for den samlede indsats?

Her ønskes problemforståelserne undersøgt, samt hvilken betydning denne forståelse har for det medfølgende sociale arbejde.

4 Afgrænsning

I dette speciale vil en afgrænsning finde sted både i forhold til emne men også i forhold til personlig sikkerhed. Når man har at gøre med et emne som menneskehandel og prøver at belyse det i et land som Moldova med en høj grad af korruption og hemmeligholdelse af tal, må der formodes at være forskellige interesser i emnet. Jeg er i hele processen i vidensindsamlingen opmærksom på, at min opgave ikke er at afsløre korruption el. lignende men er at sætte fokus på og belyse, hvordan problemet angående menneskehandel af ukrainske flygtninge gribes an i Moldova. Yderligere har jeg valgt at foretage en afgrænsning i mit valg af informanter. Jeg benytter mig kun af andenhåndsvitner til menneskehandel og ikke førstehåndsvitner - folk, der selv har været ofre. Svagheden ved dette er, at jeg kun interviewer folk, der har hørt om ofre og ikke folk, der selv har været ofre. Dette er dog et bevidst valg, der er foretaget for at passe på egen sikkerhed i processen, og idet jeg har en problemstilling, der kan besvares uden inkludering af denne gruppe som informanter.

Ydermere afgrænser opgaven sig til at fokusere på konstruktionerne ift. menneskehandel af ukrainske flygtninge i Moldova med supplerende af Polen og Rumænien. Dette valg er truffet for at kunne dykke ned i flere konstruktioner men også med plads til at dykke ned i den enkelte konstruktion og dermed besvare problemformuleringen bedst muligt.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

5 Nøglebegreber

Da denne opgave er præget af en socialkonstruktivistisk tilgang, er ingen af begreberne statistiske. Begreberne fremhævet i dette afsnit er valgt, da de internationale forståelser for disse er centrale for opgaven, da mødet med empirien viser, at begreber, der skulle være universelle, alligevel kan forstås og fortolkes på en lang række måder.

5.1 Menneskehandel

Når der i dette projekt skrives om menneskehandel, er det ud fra den internationalt anerkendte definition af “Trafficking in Persons”, som er defineret i Palermo-Protokollernes artikel 3. Palermo-protokollerne blev skabt til at supplere FN’s konvention om Transnational Organized Crime, der blev vedtaget i 2000. Definitionen lyder således:

“(a) “Trafficking in persons” shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs.” (United Nations Office on Drugs and Crime, 2000: 42)

I denne definition af menneskehandel ses, hvordan menneskehandel kan komme til udtryk på mange forskellige måder. Hvad enten det er sexarbejde, tvangsarbejde, organhandel el. andet, er fællestrækket mellem dem alle, at en form for udnyttelse finder sted. Menneskehandel er også kendt under termene 'Trafficking in Persons', 'Trafficking in Human Beings' og 'Modern Slavery', der alle er begreber for den samme kriminalitet.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Moldovas straffelov tager ligeledes udgangspunkt i Palermo-protokollerne. I artikel 165 og 206 i Moldovas straffelov kriminaliseres sex- og tvangsarbejde, og de beskriver, hvordan der kan fældes domme på op til 12 års fængsel for disse overtrædelser.

Artikel 165 har overskriften “trafficking in human beings” og definerer menneskehandel som:

“(1) The recruitment, transportation, transfer, concealment or receipt of a person, with or without his/her consent, for the purpose of commercial or non-commercial sexual exploitation, for forced labor or services, for begging, for slavery or similar conditions, for use in armed conflicts or criminal activities, for the removal of human organs or tissues...” (Republic of Moldova, 2002: 69).

Moldovas definition af menneskehandel beskriver, ligesom Palermo-protokollerne, hvordan menneskehandel kan have mange forskellige udtryk og tilføjer endnu mere eksplicit end Palermo-protokollerne, hvordan menneskehandel kan foregå både med eller uden offerets samtykke, så længe måden og formålet opfylder beskrivelsen.

Artikel 206 beskriver handel af børn, på engelsk “trafficking in children”, og definerer menneskehandel af børn som:

“(1) The recruitment, transportation, transfer, harboring, or receipt of a child, as well as giving or receiving payments or benefits to obtain the consent of the person who exerts control over the child for the purpose of: a) commercial or non-commercial sexual exploitation in prostitution or a pornographic industry; b) exploitation by forced labor or services; b¹) practicing begging or other base purposes; c) exploitation in slavery or in conditions similar to slavery including illegal adoption; d) participating in armed conflicts; e) participating in criminal activities; f) removing human organs or tissues; g) abandonment abroad; h) sale or purchase...” (Ibid.: 88).

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

I denne artikel inkluderes den pornografiske industri i den sproglige formidling, hvilket ikke nævnes direkte i beskrivelsen af den generelle definition, selvom industrien implicit hører under kommerciel seksuel udnyttelse. Dette er med til at skabe fokus på en af de former for menneskehandel, der er eksploderet kraftigt over hele verden de seneste år i takt med den teknologiske udvikling (The United States Department of Justice, 2020).

En anden definition af human trafficking, der ligger i forlængelse af Palermo-protokollens, er definitionen fra FN's Trafficking Protokol Artikel 3, der definerer et tilfælde af menneskehandel gennem handling, middel el. metode og formål (på engelsk 'the act', 'the means' og 'the purpose') (UNICEF, s.d.: 7-8). Handling består af rekrutteringsformen eller transportmetoden, middel består af trusler, vold, overtalelse, manipulation eller snyd, mens formålet er udnyttelsesformen som eksempelvis prostitution, trældom eller fjernelse af organer med henblik på videresalg (Ibid.). Denne definition er også kendt under navnet AMP modellen (Polaris Project, 2012: 1).

Når det kommer til menneskehandel, kan kriminalitetsformen se ud på en lang række måder. Dog falder de fleste former for menneskehandel under kategorierne 'labor trafficking' og 'sex trafficking' og beskrives i det følgende afsnit.

5.2 Sex trafficking

'Sex trafficking' er påvist at være den mest almindelige form for menneskehandel ifølge internationale autoriteter (UNODC, s.d.). 'Sex trafficking' defineres som "...forcing, deceiving, or coercing a person to perform a commercial sex act" (A21, s.d.). Under denne form for menneskehandel kan nævnes tvungen prostitution, online seksuel udnyttelse, og det der hedder "Child Sexual Abusive Material (CSAM)". CSAM er optagelse af seksuelt misbrug eller udnyttelse af børn - hvad der tidligere blev kategoriseret som børnepornografi (InHope, s.d.).

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

5.3 Labor trafficking

‘Labor trafficking’ defineres i artikel 2 i Forced Labour Convention (1930), som “... all work or service which is exacted from any person under the menace of any penalty and for which the said person has not offered himself voluntarily.” (ILO, 1930: 1). Der skal således både være en trussel om straf til stede, og det skal være ufrivilligt, for at noget kan defineres som ‘labor trafficking’. Denne definition inkluderer ikke obligatorisk militærtjeneste, som er nedskrevet i lov, arbejde som konsekvens af domfældelse i retten, civile forpligtelser for mennesker i selvstyrende lande og nødvendigt arbejde opstået i situationer med naturkatastrofer og andre situationer, som er truende for et lands befolkning (Ibid.). En anden meget brugt definition af ‘labor trafficking’ er “...forcing a person to work in captivity for little to no pay” (A21, s.d.). Under denne form for menneskehandel hører tvangsarbejde, gældsbinding, tvunget tiggeri, huslig trældom, tvungen kriminalitet og arbejdsleje.

5.4 Bagmand, offer og andre faste begreber

Når der i opgaven bruges ordet ‘bagmand’, bruges det, fordi det er en fast terminologi inden for feltet menneskehandel. Der eksisterer en erkendelse bag begrebet om, at ‘en bagmand’ lige såvel kan være en kvinde, som det kan være en mand. Begrebet er kønnet, da der traditionelt har været en overvægt af mænd bag menneskehandel, men dette har ændret sig de seneste år over hele verden. Dog beretter tal fra FN stadig, at 62-64% af de retsforfulgte og dømte gerningspersoner er mænd (United Nations, 2021). Sammenligner man med andre former for kriminalitet, er kvinder ikke desto mindre overrepræsenterede, da nogle bander mener, at kvinder er mere effektive til at indfange nye medlemmer ved at vinde ofrenes tillid (UNODC, s.d.).

Ligeledes er ofrene for menneskehandel ikke kun kvinder, som der er en tendens til at tro, når man taler om menneskehandel. Størstedelen af ofre for sexarbejde er kvinder, men taler man om tvangsarbejde generelt, eksisterer der også et højt antal mænd og drenge som ofre (Fight The New Drug, s.d.). Generelt er omkring 35% af ofrene for menneskehandel globalt mænd (United Nations, 2021). I samme ombæring er det vigtigt at understrege, at begrebet ‘offer’ ikke er en altomfattende beskrivelse af de personer, som befinder sig i en udnyttelsessituation. De er meget

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

andet end ofre og er ofte også aktører i deres eget liv, der selv har taget nogle beslutninger, som har ledt dem til den situation, de befinder sig i. Disse beslutninger har ofte været taget på baggrund af manipulation, frygt, desperation eller andet, men ikke desto mindre har mange ofre aktivt selv deltaget i beslutningstagningen, da kun omkring 2% af ofrene er rekrutteret ved hjælp af fysisk tvang (United Nations, 2021).

5.5 Sociale problemer

Der findes ikke nogen entydig definition på, hvordan et socialt problem defineres. Ofte betegnes sociale problemer som tilstande, der er til skade for den enkelte, grupper eller samfundet i det hele taget (Meeuwisse og Swärd, 2014: 36). Andre traditioner tager udgangspunkt i udsatte befolkningsgrupper med behov for hjælp fra samfundet. Denne opgave tager udgangspunkt i sociologerne Fuller og Myers perspektiv, der ser sociale problemer som “et forhold, som af et betydeligt antal personer opfattes som en afvigelse fra en fælles social norm” (Fuller og Myers 1941, s. 320-321)” (Ibid.). Det er altså en subjektiv definitionsproces, der ligger bag opfattelsen af sociale problemer. Samfundskonteksten er desuden vigtig i forhold til, hvordan vi ser på forskellige problemer i samfundet, hvilken opmærksomhed problemerne får, og hvordan de håndteres (Ibid.: 48).

6 Eksisterende viden

Dette afsnit vil præsentere noget af den relevante viden og forskning, der findes inden for menneskehandel, Moldova og flygtninge. Der vil i afsnittet først forekomme en beskrivelse af, hvordan litteratursøgningen er forløbet, samt hvilke til- og fravalg, der har fundet sted i den henseende. Derefter vil den relevante eksisterende viden blive præsenteret.

Forud for udarbejdelsen af projektets problemfelt blev der foretaget en litteratursøgning for at undersøge hvilken viden, der allerede eksisterer på området. Litteratursøgningen tog afsæt i

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

projektets midlertidige problemformulering. Denne litteratursøgning startede på Google Scholar og Rex, hvor der blev forsøgt at skabe et overblik over feltet og litteraturen på dette felt. I tråd med god litteratursøgningsskik anvendtes de boolske operatorer OG/AND og ELLER/OR samt trunkering ved at lave * efter endelsen af ordet (Andersen et al., 2019: 72-73), hvilket blev foretaget ved i søgefeltet at skrive: ‘menneskehandel AND Moldova’ og ‘menneskehandel i Moldova ELLER menneskehandel flygtninge ELLER human trafficking AND modern day slavery’ og ‘Moldova*’. I denne søgning blev der brugt søgeord som “human trafficking”, “exploitation”, “Moldova”, “menneskehandel” og “ukrainske flygtninge”. Dette ledte mig til forskellige forskningsartikler med stor relevans, hvorefter læsningen af nogle af disse artikler ledte mig til flere relevante studier.

6.1 Menneskehandel i Moldova

Regeringen i Moldova lever ikke op til minimumsstandarden i planen om at afskaffe menneskehandel, men de foretager indsatser på området. Derfor hører Moldova hjemme i ‘Tier 2’, når det gælder deres indsats mod menneskehandel. De forskellige niveauer beskriver et lands indsats i overholdelsen af Trafficking Victims Protection Act’s (TVPA). Man opdeler lande i ‘tier 1’, ‘tier 2’ og ‘tier 3’, hvor ‘tier 1’ betyder, at det givne land fuldt ud lever op til minimumsstandarden, ‘tier 2’ betyder, at minimumsstandarden ikke overholdes, men at landet gør et forsøg. ‘Tier 3’ er lande, hvis regeringer ikke lever op til minimumsstandarden, og hvor der heller ikke gøres et forsøg. Moldova placerer sig som nævnt i ‘tier 2’ sammen med lande som Albanien, Bangladesh, Laos og Danmark (U.S. Department of State A, 2022).

Når det kommer til Moldovas trafficking profil, rekrutteres ofrene typisk gennem personlige relationer men også i stigende grad gennem internettet og sociale medier. De fleste ofre er arbejdsløse, kommer fra landområderne og har stort set ikke modtaget uddannelse. De fleste af ofrene er kvinder og piger. Dog er der rapporteret en stigning de seneste år i udnyttelsen af børn - ofte i børnepornografien, hvilket ofte bruges som en ‘grooming’ metode, hvor de voksne kan hverve barnet til et liv i sexarbejde (U.S. Department of State B, 2022). Andre faktorer, der giver menneskehandel vækstbetingelser i Moldova, er: Ruslands invasion af Ukraine, den regionale

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

migrationskrise, en mangel på håndtering når det gælder migration, en dårlig økonomisk situation for størstedelen af befolkningen, mangel på arbejde, mangel på beskyttelse for ofre for menneskehandel, mangel på en national handleplan mod menneskehandel og en utilstrækkelig forbindelse mellem den nationale anti-traffic lovgivning og antallet af ofre for menneskehandel (La Strada, s.d.). Der er således en betydelig række faktorer, der gør Moldova til et fordelagtigt land at operere i som bagmand.

Hertil kan nævnes, at en høj grad af korruption finder sted i den Moldoviske retshåndhævelse. Selvom regeringen modtager mange anmeldelser af korrupte embedsmænd, er det kun meget få, der bliver dømt. Straffrihed er således et stort problem. I 2021 blev den ledende politidirektør i Moldova anklaget for at være bagmand, mens en anden politibetjent valgte at sige sit arbejde op pga. involvering i menneskehandel. I samme ombæring blev en undersøgelse påbegyndt af en advokat, der repræsenterede en formodet bagmand, for at have forsøgt at påvirke anklagemyndigheden. Regeringen rapporterede også to sager om menneskehandel, der involverede grænsepoliti. I øvrigt trækkes domme mod bagmænd ofte ud, og da myndighederne ifølge loven ikke må tilbageholde mistænkte i mere end 12 måneder, bliver de formodede bagmænd ofte løsladt, før retssagen er afsluttet, hvilket giver bagmændene mulighed for at flygte ud af landet eller tage hævn over vidnerne, sådan at de sikrer sig, sagen ikke bringes for en domstol igen. (U.S. Department of State B, 2022)

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

6.2 Sårbarhed

Figur 6.2

(Kilde: A21 A, s.d.)

Et grundlag, for at menneskehandel kan blomstre, er sårbarhed. Et menneske bliver sårbart over for menneskehandel og udnyttelse, når de er eksponeret for risikofaktorer såsom ustabilitet, vold og misbrug, dårlig uddannelse, stofmisbrug, fattigdom, hjemløshed, arbejdsløshed og isolation. Disse faktorer kan være med til at svække forebyggende foranstaltninger og gøre dem mere modtagelige for at blive ofre for menneskehandel og udnyttelse. Når denne sårbarhed finder sted, kan næste skridt mod menneskehandel finde sted: 'exploitation'. Exploitation, som kan oversættes med udnyttelse, finder sted, når nogen tvinges, snydes, overtales eller på anden måde bliver offer for magtmisbrug. Dette kan i praksis se ud som et falsk jobtilbud, loverboy-metoden, eller at man bliver

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

solgt af et familiemedlem til tvangs- eller sexarbejde. Loverboy-metoden går ud på, at bagmænd opererer ved at forsøge at få offeret til at blive forelsket i dem. Dette foregår ofte over længere tid, hvor den unge først forføres og så senere kan udnyttes på grund af det følelsesmæssige bånd, der er blevet skabt hos offeret. Internettet og sociale medier spiller en stor rolle for udbredelsen af denne metode, da de giver loverboys'ene en meget større platform og flere muligheder for at skabe kontakt til potentielle ofre og samle information om dem (Government of the Netherlands, s.d.).

Når først en person er blevet offer for menneskehandel, forstærkes sårbarheden yderligere. Dette gør offeret tilbøjelig til at blive viktimiseret igen, efter de har forladt deres situation i menneskehandel. Denne gentagne viktimisering kaldes med faglige termer for 'at være multiudsat' eller for 'polyviktimisering' (Psykolog Frederiksberg, s.d.). Sårbarheden skyldes de påførte traumer kombineret med de oprindelige risikofaktorer, der stadig ikke er ændrede. På denne måde kan den onde cirkel af menneskehandel let fortsætte, hvis ikke der gribes ind. Anerkendes viktimiseringen ikke af myndigheder eller bebrejdes offeret for sin situation, kan en sekundær viktimisering finde sted. Sekundær viktimisering er defineret som: "...the victim-blaming behaviors and practices engaged in by community service providers, which further the (...) event, resulting in additional stress and trauma for victims." (Campbell & Raja, 1999: 262). Den sekundære viktimisering er ofte med til at skabe en skyldfølelse hos offeret over det, der er sket, da offeret delvist gives skylden for ikke at have gjort nok for at stoppe eller forhindre den traumatiske situation (Nielsen, 2017: 9). Fagprofessionelle og andre kan således være med til at skade dem, de forsøger at hjælpe. Den sekundære viktimisering kan trives i lande, hvor den type arbejde, ofre for menneskehandel er udsat for, er kriminaliseret og set ned på.

6.3 Sammenkoblingen mellem katastrofer og menneskehandel

Menneskehandel trives, som nævnt i afsnittet ovenfor, i sårbarhed. Det kan være i fattige områder eller steder, hvor beboerne har en lav socioøkonomisk status. Det kan også være i områder, hvor der mangler bevidsthed om risikoen for menneskehandel, hvor mange er uuddannede eller i områder, der er tilbøjelige til at opleve katastrofer (Dutta, 2021: 10). Når katastrofer indtræffer, er det oftest

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

dem med lav socioøkonomisk status, der rammes hårdest. Katastrofer rammer især dem, der i forvejen er mest sårbare, hvilket ofte er kvinder og børn. Er der i forvejen svage retshåndhævelser i et område og svære økonomiske vanskeligheder, er grobunden skabt, for at bagmænd kan stortrives i deres forretning.

6.4 Menneskehandel som kriminel handling

Figur 6.4

(Kilde: Eck et al., 2002: 27)

Ovenstående trekant, også kaldet ‘the crime triangle’ eller mere korrekt ‘the problem analysis triangle’, er udviklet af kriminolog Lawrence Cohen og professor i strafferet på Texas State University Marcus Felson og videreudviklet af professor i strafferet på University of Cincinnati John E. Eck. Cohen og Felson formulerede den inderste trekant, og Eck videreudviklede den og tilføjede den yderste trekant med sin teori.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Den midterste trekant i figuren beskriver de tre elementer, der er til stede i enhver kriminalitet: en gerningsmand, målet for kriminalitet og stedet, hvor den kriminelle handling finder sted. For at et sammenfald af disse tre elementer kan finde sted, må gerningsmanden undvige tre former for supervision eller kontrol (Felson og Boba, 2010: 29). Disse tre former for kontrol udgøres af den yderste cirkel, som består af 'handler', 'guardian' og 'manager'. 'Handler' kan oversættes til opdrager, hvilket helt grundlæggende kan være forældre, øvrige familierelationer og ressourcepersoner såsom mentorer, lærere, pædagoger, klubmedarbejdere o.l. 'Guardian' kan oversættes med beskytter og er overordnet politiet, når målet for kriminalitet er menneskeligt, men kan mere generelt også være mennesket i byrummet eller på gerningsstedet, som agerer beskyttere for hinanden. Det kan også være familie, venner eller kollegaer. 'Manager' kan oversættes med tilsynsførende og er personer, der har ansvar for et sted. Almindelige mennesker er tilsynsførende for deres bopæl/ejendom. Formelle tilsynsførende kan f.eks. i butikker og forretninger være personalet. På offentlige steder vil den tilsynsførende være kommunen, der har ansvaret for stedet (Scherg, 2013: 48). Kriminalitetstrekanten har til formål at påpege, at fraværet af kontrol er mindst lige så vigtigt at have fokus på, som det er at have fokus på gerningsmanden, når man vil forstå og forebygge kriminalitet og udvikle kriminalpræventive indsatser (Det Kriminalpræventive Råd, 2018: 3).

Menneskehandel lykkes, fordi elementer fra den yderste cirkel ikke er til stede. Ofrene er ofte i en situation, hvor deres opdrager ikke er til stede eller er den person, der har etableret kontakt til gerningsmanden, ofte pga. økonomiske fordele. Ofte er beskytteren også fraværende, da menneskehandel kan være svært at spotte, da en grooming proces ofte finder sted, hvor offeret og gerningsmanden kender hinanden i forvejen. Derfor kan det også være svært for tilsynsførende at opdage noget, da tegnene på menneskehandel kan være svære at spotte, hvis man ikke allerede har et kendskab eller relation til offeret, så man kan spotte de klassiske tegn på menneskehandel som, at en person bliver kontrolleret af en anden, har begrænset bevægelsesfrihed, ofte ikke betales for sit arbejde, er ukendt med det lokale sprog, har dårligt helbred, udviser frygt, mangler identifikationspapirer, viser tegn på fysiske overgreb, mangler personlige ejendele, er misbruger, viser tilknytning til deres gerningsmand, har modtaget et falsk jobtilbud eller føler sig fangede i

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

deres nuværende situation (A21, s.d). Det skyldes til dels også, at aktiviteterne for menneskehandel ofte udføres i lukkede rum.

7 Centrale aktører i bekæmpelsen af menneskehandel

Regeringen i Moldova og regeringen i de omkringliggende lande er i høj grad afhængig af NGO'er og internationale organisationer i håndteringen og finansieringen af de forebyggende indsatser. De fremhævede organisationer i dette afsnit opererer primært på makroniveau, da de arbejder med menneskehandel på samfunds niveau mere end på et individuelt plan (Barnes og Hugman, 2009: 280-281). Nogle af de væsentlige aktører på området, som er inkluderet i dette speciale, er følgende organisationer:

7.1 A21

A21 er en af de største organisationer i verden, når det gælder kampen for at afskaffe og bekæmpe menneskehandel. Organisationen opererer på lokalt, nationalt og internationalt niveau og arbejder på tværs af 19 lokationer i 14 forskellige lande. Organisationen blev startet i 2008 af det australske ægtepar Nick og Christine Caine. Hurtigt efter grundlæggelsen af A21 blev danske Philip Hyldgaard føjet til teamet, der siden har arbejdet som Chief Operations Officer for organisationen og modtaget adskillige priser for sit arbejde mod menneskehandel bl.a. er han den yngste nogensinde til at have modtaget 'Hero' prisen af U.S. Department of State Trafficking in Persons Office. En pris der blev overrakt af den daværende amerikanske udenrigsminister Hillary Clinton (A21 B, s.d.). Organisationen opererer efter deres veludviklede 'Reach, Rescue and Restore program' i deres omfattende håndtering af menneskehandel. *Reach* består af oplysning og uddannelse omkring menneskehandel gennem materialer og kampagner. Bag dette ligger en tankegang om, at når folk kender deres rettigheder, kan de tage bedre beslutninger, og når folk ved, hvad de skal være opmærksomme på, kan de undgå fælder og rapportere mistanker. Ved at belyse

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

de faktorer, der gør folk sårbare, kan cyklussen af menneskehandel stoppes, før den når til næste fase, og nogle gange endda før den overhovedet er startet. *Rescue* strategien består af samarbejde med regeringer, myndigheder og lokale autoriteter om at sikre ofrene frihed og begynde domfældelsen af bagmænd gennem hotlines, såkaldte ‘child advocacy centers’, professionel træning og juridisk bistand. Når professionelle trænes til at spotte indikatorer på menneskehandel, kan flere ofre blive identificeret, og når ofre bliver repræsenteret i retten, kan bagmænd blive dømt, og dermed forebygges situationens gentagelse. *Restore* udgøres af teams og hjem, der hjælper med genoprettelse af ofrenes liv og hjælp til selvstændighed. Ofre gennemgår holistisk aftercare, trygge indkvarteringer og relokalisering. Med den rigtige støtte ledes ofre væk fra risikoen for at blive reviktimiseret og gives i stedet muligheden for at leve det liv, de altid har ønsket at leve. Med en succesfuld implementering af reach, rescue og restore brydes cyklussen af menneskehandel. (A21 C, s.d.)

7.2 La Strada Moldova

Med 17 års erfaring bag sig er La Strada Moldova kendt for sine indsatser i forhold til at beskytte og sikre rettigheder til ofre for menneskehandel, deres kamp for en verden uden menneskehandel og deres promovering af menneskerettigheder generelt. La Strada Moldova er baseret i Chisinau men opererer også internationalt gennem netværket af samme navn: La Strada International (LSI) (La Strada B, s.d.). Organisationen er medlem af en række netværk og foreninger, der kæmper for rettigheder til både kvinder, flygtninge og ofre. Derudover er LSI akkrediteret af det Europæiske Råd (Ibid.). I 2016 havde La Strada Moldova 29 fuldtidsansatte og 15 aktive frivillige (La Strada, 2016: 5).

7.3 IOM (Romania)

IOM er en forkortelse for International Organization for Migration og hører under FN som en mellemstatslig organisation, der arbejder for at fremme “...humane and orderly migration for the benefit of all.” (IOM Romania A, 2023). IOM blev skabt i 1951 og har været til stede i Rumænien siden 1998, hvor de kommer med omfattende løsninger på de humanitære behov, der eksisterer hos

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

migranter, hjemvendte og værter (IOM Romania B, 2023). Hovedsøjlerne i IOM's arbejde er: 'migration management', 'crisis response', 'International Cooperation and Partnerships' og 'Global Compact for Migration' (Ibid.). The Global Compact for Migration er den første mellemstatsligt forhandlede FN-aftale nogensinde om en fælles tilgang til international migration (IOM International, 2023). IOM's arbejde spiller en nøglerolle i opnåelsen af 2030-verdensmålene gennem deres forskellige indsatser, der forbinder både humanitær bistand og bæredygtig udvikling.

8 Teori

Denne opgaves teoriapparat består af tre forskellige tilgange: Ian Hackings forståelse af problemer som socialt konstruerede i samspil med Spector og John Kitsuses syn på samme samt Howard Beckers begreb om moral crusade. Det er i samspillet mellem disse tilgange, at opgavens teoretiske ramme dannes.

8.1 Problemer som socialt konstruerede

Den canadiske filosof Ian McDougall Hacking tager i sin tekst "The Making and Molding of Child Abuse" (1991) udgangspunkt i, hvordan synet på misbrug af børn har ændret sig i de seneste årtier. Det er kun i de sidste 30 år, at der har eksisteret et begreb til at beskrive børnemishandling (Hacking, 1991: 259). Tidligere blev mange af de modbydelige ting, børn blev udsat for, slet ikke set som misbrug eller et problem, selvom det er mange af de samme handlinger, børn også udsættes for i dag (Ibid.: 253). Dette er et udtryk for, at definitionerne af børnemisbrug har ændret sig i takt med vores værdier og moralske koder (Ibid.). Med den ændrede definition, og hvordan misbrug ikke bare længere ignoreres, ændres også, hvordan børn oplever smerten ved at blive misbrugt, og hvordan misbrugeren oplever sine egne handlinger, hvad der gøres, og hvorfor det gøres (Ibid.: 254). Hacking er i sin tekst ikke så meget optaget af konstruktionen af problemet 'child abuse', men mere hvordan termen påvirker mennesker. Dette fordi mennesker bliver påvirket af, hvad vi kalder dem og mere essentielt af de kategorier, der er tilgængelige for klassificeringen, hvori de kan beskrive deres handlinger. Hacking beskriver, hvordan "People act and decide under descriptions,

and as new possibilities for description emerge, so do new kinds of action. That is a two-way street. Because people behave differently in the light of how we classify them...” (Hacking, 1991: 254-255). Hacking mener således, at kategorierne er mere end blot sociale konstruktioner, fordi man er nødt til at anerkende, at disse definitioner også skaber mennesker (Ibid.: 257).

Med italesættelsen af børnemishandling som et socialt problem ændrede statistikkerne sig. I 1981 blev der i USA rapporteret 1,1 millioner tilfælde af børnemishandling og omsorgssvigt, mens tallet i 1989 var 2,4 millioner børn. Tallet var angiveligt mere end fordoblet. Denne fordobling mener Hacking ikke primært skyldes en bedre rapportering men mere det stigende fokus på emnet, da han er overbevist om, at der var lige så mange tilfælde af børnemishandling og omsorgssvigt tilbage i 1981 som i 1989, de blev bare aldrig registrerede (Ibid.: 258). Hacking understreger dermed, hvordan definitioner er helt centrale, og det er disse man skal kigge på snarere end sociale problemer og deres baggrund, selvom de unægtelig hænger sammen (Ibid.: 270).

Den canadiske professor i sociologi Malcolm Spector og den amerikanske professor i sociologi John I. Kitsuse er enige i dette syn på sociale problemer som socialt konstruerede. De mener, at et socialt problem ikke eksisterer, før nogen definerer det således (Spector og Kitsuse, 2001: 5). For at noget kan defineres som et socialt problem, skal der være en interesse i at definere det således, og der skal eksistere normer, den givne adfærd ses som en overtrædelse af (Ibid.). Sociale problemer er uadskilleligt forbundet med et subjektivt element, da de kun eksisterer i lyset af subjektiv bevidsthed om et bestemt sæt af normer, der er dominerende i samfundet.

8.2 Perspektiv på frivilligt socialt arbejde

Regler skabes på baggrund af nogens initiativ, beskriver Howard Becker i sin bog “Outsiders” (1991). Mennesker som udfører sådan virksomhed, betegner Becker som ‘moral entrepreneurs’. To undergrupper under denne overskrift er de såkaldte ‘rule creators’ og ‘rule enforcers’ (Becker, 1991: 147). Under ‘rule creators’ hører ‘the crusading reformer’ og ‘moral crusader’ til (Ibid.). Når Becker nævner “the crusading reformer” eller “moral crusaders” er denne gruppe mennesker drevet af det samme, som det filantropiske arbejde er. Begreberne ‘the crusading reformer’ og ‘moral

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

crusader' er således synonyme. De moralske korsfarere er ofte dybt oprørt over en eller form for ondskab i samfundet, hvortil de eksisterende regler ikke tilfredsstillende. Vedkommende agerer ud fra en stærk moralsk etik, men handler ikke kun ud fra, hvad han mener, er godt for sig selv. Ofte har den moralske korsfarers arbejde stærke humanitære overtoner, da han ikke blot ønsker at se andre mennesker gøre, hvad han tænker er ret (Becker, 1991: 148). I stedet agerer han ud fra, hvad, han mener, tjener andre bedst. Et eksempel er forkæmpere for afskaffelsen af slaveriet i Storbritannien og USA, der ikke kun ønskede at forhindre slaveejerne i at handle forkert, men kæmpede, fordi de ønskede, at slaverne skulle få et bedre liv (Ibid.). Ofte er moralske korsfarere mere velstillede mennesker, der har ressourcerne til at hjælpe dem, der befinder sig i en mindre gunstig økonomisk og social struktur (Ibid.: 149). Disse ressourcer bruges ofte til at styrke den magt, de får fra legitimiteten af deres moralske position (Ibid.). Becker skriver endvidere, hvordan de moralske korstog ofte støttes af andre mennesker med mindre rene motiver, men som alligevel har en interesse og kan drage fordel af deres tilslutning (Ibid.). Disse fordele er ofte økonomiske fordele, øget anerkendelse eller magt. Under 'rule enforcer' er dem, som skal implementere reglerne. De er ofte politi- og embedsmænd og er typisk ikke interesseret i indholdet af reglerne og lovgivningen, men de har snarere fokus på at håndhæve reglerne. Når reglerne ændrer sig, tilpasser de sig (Ibid.: 156). For at retfærdiggøre eksistensen af sin position står regelhåndhæveren (eng. 'rule enforcer') i et dilemma, hvor problemet på den ene side skal understreges, at det stadig eksisterer, og at der er brug for indsatsen, mens der på den anden side skal vises, at forsøgene på håndhævelse er effektive og umagen samt investeringen værd. Derfor svinger håndhæverne ofte mellem disse to poler - især når det gælder finansieringen af deres arbejde (Ibid.: 157). Så hvor regelhåndhæveren typisk har et pessimistisk syn på menneskers natur og ofte vil påstå, at problemerne er umulige at løse, ønsker regelskaberen (eng. 'rule creator') ofte at udrydde det onde på én gang (Ibid.: 162). Der kan således opstå konfliktinteresser mellem de to parter.

Termen "moral crusaders" eller moralsk korsfarer kan hurtigt komme til at lyde som en negativ term, selvom de ofte er dem, der hjælper de svageste i samfundet. Derfor vil jeg i opgaven erstatte begrebet "moralske korstog" med termen "moralsk entreprenørskab" og "moral crusaders" el.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

”moralske korsfarere” med termen ”moralske entreprenører”. Disse valg er foretaget, da arbejdet er et etisk projekt, og de arbejdende har (per definition) gode hensigter for verden, idet de foretager en form for socialt arbejde. Det er netop på grund af dette moralske entreprenørskab og den dertilhørende passion for arbejdet, at der i denne gruppe både findes betalte og ubetalte (frivillige) arbejdere. Frivillige såvel som offentligt ansatte og organisationer kan være at finde i denne gruppe mennesker.

Beckers perspektiv er i høj grad relevant, fordi Moldova, Rumænien og Polen alle er lande med en lille velfærdsstat. På grund af dette eksisterer der ikke en væsentlig støtte, når socioøkonomiske problemer opstår. Det ses ofte, at lande med en lille velfærdsstat i høj grad er afhængige af civilsamfundet, da det så er civilsamfundet, der skal levere en høj grad af velfærd (Esping-Andersen, 1999: 83). Er hjælpen ikke at hente i den nære relation eller familien, får individet ingen hjælp. Netop derfor er der i lande med en lille velfærdsstat ofte et stort behov for organisationers indsats. Altså eksisterer der et behov for moralske entreprenører, og de moralske entreprenører har en lang historie bag sig - især i lande som Rumænien, Moldova og Polen, der er lande med kristne traditioner og historisk også kristne værdier.

En stor andel af nutidens organisationer er filantropiske organisationer. Filantropiske organisationer har historisk opereret ud fra kristne værdier og ydede økonomisk og materiel hjælp til fattige og udsatte samt grundlagde institutioner eller hjem for disse mennesker (Bundesen og Henriksen, 2016: 570). Mange af dem tilbød både materiel støtte og moralske råd til de fattige familier, deraf markerede begyndelsen på socialt arbejde sig. I 1920'erne blev dette arbejde professionaliseret mange steder i Europa, og de første socialarbejdere begyndte at vise sig (Zappi, s.d.). Ofte har disse organisationer til opgave at pege på eller hjælpe med løsningen af sociale problemer samt supplere det offentlige indsats. De filantropiske organisationer er centrale, da de kan tilvejebringe nye typer af velfærd, som det offentlige ikke kan yde (Ibid.: 564). De kan supplere det offentlige med deres erfaring, viden og ekspertise på bestemte velfærdsområder, da de frivillige organisationer har kompetencer, staten ikke besidder (La Cour, 2014: 462).

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

8.3 Teoriernes forklaringskraft

Ovenstående teorier er valgt, idet de komplementerer hinanden og benyttes til at besvare forskellige dele af problemformuleringen. Hackings teori skaber en forståelse for, hvordan definitionen af et problem skaber det medfølgende og mulige handlerum. I samspil med Beckers teori og forståelsen for moralsk entreprenørskab kan de forskellige parter forståelser bedre diskuteres og sammenholdes. Beckers teori om regelhåndhævere og regelskabere hjælper desuden med at gå i dybden med de punkter, hvor aktørerne adskiller sig, da han forklarer eksistensen af forskellige motiver inden for det samme felt. Uden inddragelsen af begge teorier ville det ikke have været muligt at få de væsentlige nuancer og forskelle i empirien frem og dermed svare på problemformuleringen fyldestgørende. Derudover har begge teoriperspektiver et socialkonstruktivistisk udgangspunkt, der spiller godt sammen med opgavens forståelse af viden som socialt konstrueret. Teorierne bruges således til at supplere hinanden.

9 Metode

Det følgende afsnit har til hensigt at præsentere de metodiske overvejelser, som er gået forud for og har været til stede i specialets indsamling af empiri. Disse overvejelser anses som vigtige, da de har stor betydning for opgavens samlede validitet, reliabilitet og troværdighed samt for en adækvat besvarelse af opgavens problemformulering.

9.1 Videnskabsteori

Specialets videnskabsteoretiske ståsted tager afsæt i socialkonstruktivismen. Dette valg er foretaget, da problemdefinitionen af menneskehandel anses som socialkonstruktivistisk, hvilket også er hvorfor Hacking, Spector og Kitsuse samt Becker er inddraget. De peger alle på forskellige interesser, der skaber og definerer problemstillinger og forståelser.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Socialkonstruktivismen er kendetegnet ved, at den hævder, "...at et eller andet fænomen, som vi normalt opfatter som uafhængigt eksisterende, i virkeligheden er frembragt eller "konstrueret" igennem menneskers sprog, kollektive tænkning og sociale praksisser" (Collin, 2021: 13). Ontologien i denne retning er derfor, at virkeligheden altid er konstrueret, da vi ikke kan gribe den uden et sprog. Fænomener er ikke statiske, tidløse, universelle eller uafhængige af os (Ibid.). Virkelighedens eksistens og mange af dens egenskaber er afhængige af vores erkendelse (Ibid.: 14). Dette er modsat realismen, der anser virkeligheden som uafhængig af vores erkendelse (Ibid.). Vi kan derfor aldrig opleve virkeligheden, som den er i sig selv. Kun som den fremstår gennem vores erkendeapparat, som Immanuel Kant beskrev det (Ibid.: 17). Den sociale konstruktion af fænomener er ofte ikke bevidst, derfor er socialkonstruktivismens opgave at vise, at det givne fænomen faktisk er en konstruktion - også selvom de fleste ikke er klar over det (Ibid.: 14). Den virkelighed, jeg har tilgang til, kan kun tilgås gennem fortolkning, og fortolkninger er bestemte perspektiver, som vi forstår virkeligheden med (Rasborg, 2013: 403). Idet jeg som interviewer eller tekstlæser beskæftiger mig med en allerede fortolket virkelighed, er der tale om, at en dobbelt hermeneutik finder sted. I kraft af at der foregår en fortolkning, er vores erkendelse ikke en afspejling af virkeligheden, men vores erkendelse er i stedet med til at forme virkeligheden, som den ser ud for fortolkeren (Ibid.). Samfundsmæssige fænomener er ikke evige og uforanderlige, men er blevet til via historiske og sociale processer (Ibid.). På grund af dette rummer socialkonstruktivismen et forandringsperspektiv, da fænomenerne er foranderlige, hvis vi ændrer vores erkendelse af dem (Ibid.).

Den socialkonstruktivistiske ramme for min opgave stemmer overens med mit teorivalg, hvor viden ses som konstrueret og foranderlig og ikke som noget, der blot skal afdækkes. Formålet med brugen af socialkonstruktivisme er at få de forskellige synspunkter frem og undersøge, hvordan de forskellige synspunkter er blevet til. Jeg bevæger mig i opgaven inden for epistemologisk konstruktivisme, hvor den menneskelige erkendelse betragtes som socialt konstrueret (Rasborg, 2013: 406). Dette er fordi, erkendelsen betragtes som et produkt af den kultur, historie og samfund, som det enkelte menneske er en del af. Denne erkendelse produceres og reproduceres i interaktion

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

med andre, hvor en given form for tænkning hurtigt kan opfattes som naturlig. At undersøge dette giver mig rig mulighed for at undersøge opgavens problemformulering og opnå større viden om de forskellige problemforståelser, der eksisterer i feltet. Med socialkonstruktivismen som videnskabsteori har en kvalitativ dataindsamling været adækvat, så større viden om de forskellige problemforståelser kunne undersøges på en mere dybdegående måde, da problemforståelserne har en grundlæggende subjektiv karakter.

9.2 Kvalitativ metode

Den kvalitative tilgang har været bærende for specialets empiriindsamling. Det skyldes, at opgavens problemformulering kan anskues på mange forskellige måder alt afhængig af, hvem man spørger. Den kvalitative tilgang giver mulighed for at få en dybdegående indsigt i “...hvordan bestemte fænomener gøres, siges, opleves, fremtræder eller udvikles” (Kristensen og Hussain, 2019: 18). Undersøgeren får her mulighed for at få førstehåndsviden om det undersøgte og kan være med til at bestemme de stillede spørgsmål (Ibid.: 19). Da det er sparsomt, hvad der er tilgængeligt af kvantitative data omkring omfanget af menneskehandel af ukrainske flygtninge i Moldova, har den kvalitative tilgang været brugbar i undersøgelsen af den oplevede viden og opfattelse af disse data.

9.2.1 Geografisk udgangspunkt

Moldova er valgt som udgangspunkt for denne opgave, da det er et af de lande, der har modtaget flest flygtninge og var i krigens første måned det land, der modtog flest flygtninge per indbygger (Popoviciu, 2022). Derudover placerer Moldova sig geografisk tættest på den krigsmæssige frontlinje i det østlige Ukraine, hvis man naturligvis ser bort fra Rusland. Derfor havde jeg en formodning om, at dette land i høj grad har måttet forholde sig til flygtningestrømmen og de dertilhørende risici. Polen og Rumænien er inddraget, da begge lande, ligesom Moldova, også grænser op til Ukraine og har modtaget et betydeligt antal flygtninge. Polen og Rumænien bruges derfor i opgaven til at bakke Moldovas eksempel op og supplere de synspunkter, der findes blandt informanterne i Moldova. At inkludere flere lande er med til at udfolde empirien yderligere og sætte

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

fokus på det sociale arbejdes aktører frem for at fokusere på et enkelt land og alene dette lands kultur.

Eftersom opgaven handler om menneskehandel af ukrainske flygtninge med udgangspunkt i Moldova, inddrages der lokale tal og opfattelser af menneskehandel i Moldova i tiden før krigen. At fokusere på situationen angående menneskehandel i Moldova generelt giver et bedre indblik i det land, de aktører og den indsats, der eksisterer i forbindelse med de ukrainske flygtninge.

9.2.2 Indsamling af empiri

Emnet er noget, jeg brænder for, og jeg ønskede at belyse en data, der endnu ikke findes angående de ukrainske flygtninge og menneskehandel. Jeg fandt det derfor naturligt at sige min lejlighed i København op, pakke mine ejendele sammen og drage afsted mod Moldova. At have været bosat i Moldova i halvanden måned efterfulgt af en uge i Bukarest, Rumænien under indsamling af empiri har været en stor styrke i forhold til førstehåndskendskab af kulturen og de interviewede mennesker. Derudover har jeg med egne øjne set, hvordan mange af anti-trafficking indsatserne forløber i praksis bl.a. ved at have været frivillig ansat hos Girls Academy omkring 40 timer ugentligt. Girls Academy "...er et kollegie som tilbyder bolig og uddannelse til unge piger i Moldova" (Pilgrims International, s.d.). Disse piger har alle tilfælles, at de kommer fra nogle af de mest sårbare hjem i regionen og er sårbare for at blive ofre for menneskehandel. Programmet på Girls Academy består derfor i både hjælp til uddannelse men også oplæring i livsfærdigheder, "...som evnen til at kunne tage sunde og gode valg" (Ibid.). Det er gennem min involvering på Girls Academy, at jeg er blevet rodfæstet i lokalsamfundet og har fået kendskab til flere af mine informanter. Netop pga. min bosættelse i Nihoreni, Moldova, har jeg også set nogle af de enheder, informanterne repræsenterer, agere uden for interviewsituationen, hvilket har været med til at påvirke og problematisere validiteten af enkelte informanternes udsagn. For eksempel har jeg set politi fra den samme enhed, mine informanter fra politiet var en del af, drikke sig fulde i arbejdstiden sammen med lokale borgere. Dette kan formodes at have en påvirkning på befolkningens syn på politiet og involvering af politiet, når det kommer til forskellige kriminelle sager som eksempelvis menneskehandel. Dette

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

har dog været set som en kilde til viden, da det giver et dybere kendskab til opgavens problemstilling på det lokale niveau.

Således har jeg set landets mange interne problemer tæt på og iagttaget, hvordan mange problemer ikke håndteres men i stedet accepteres som normalt. For eksempel er alkoholmisbrug en normaliseret del af kulturen, der ikke nødvendigvis allokeres ressourcer til løsningen af, da det er så udbredt. Ligeledes boede jeg i en lille landsby på knap 3.000 indbyggere (Wikipedia, 2020), men på trods af det lille indbyggertal havde flere af byens indbyggere været fængslet hhv. 8 og 15 år for at være bagmænd og flere på min vej havde dræbt deres egne familiemedlemmer eller været voldelige imod dem. Ud fra informanternes udsagn og de generelle tendenser i landet, kan man antage, at min oplevelse i Nihoreni har været tilnærmelsesvis repræsentativ for Moldova, der udgøres af en lang række små landsbyer (UN Women Moldova, 2016).

9.2.3 Semistrukturerede interviews

For at opnå indsigt i menneskers verden, deres liv og opfattelser, er der i dette projekt valgt at gøre brug af samtaler i form af semistrukturerede interviews. Enkelte af interviewene har været online, da A21 Ukraine, som medvirker til datasættet, måtte flytte deres kontor fra Ukraine til Polen pga. krigen. Et andet interview, der har været online, har været interviewet med Stavros Zotos, da jeg først fik kontakt til ham, efter jeg var vendt tilbage til Danmark. Til de computerunderstøttede interviews er et Teams eller Zoom link blevet sendt på forhånd til informanten, og da det er et videoopkald, har mimikken stadig kunne ses.

Gennem samtaler gives der mulighed for at lære andre mennesker at kende og få noget at vide om deres oplevelser, følelser, holdninger og deres livsverden (Kvale og Brinkmann, 2014: 17). Gennem interviewet konstrueres viden i interaktionen mellem interviewer og interviewpersonen (Ibid.: 20). Fordi den viden, der produceres i interviewet, er afhængig af den sociale relation mellem interviewer og interviewperson, har jeg været meget opmærksom på at forsøge at skabe en situation,

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

hvor subjektet føler sig tryk til at tale frit og føler, at den viden, vedkommende besidder, er vigtig. Dette kommer med nogle udfordringer, da interviewene i dette speciale afholdes på et sprog, der ikke er informantens modersmål. Derfor har jeg sørget for at opnå en forhåndsviden om interviewpersonens engelskkompetencer gennem skriftlig korrespondance, så jeg har kunne tilpasse spørgsmålene til vedkommendes forståelse. Var informantens engelskkompetencer ikke vurderet tilstrækkelige, eller har interviewpersonen ikke været komfortabel med at snakke engelsk, har jeg haft en tolk til rådighed og gjort brug af denne, så interviewpersonen kunne snakke på sit modersmål. Ulempen ved brug af tolk er dog, at der kan gå ord, ordspil eller vendinger tabt i oversættelsesprocessen, da samtalen pludselig skal igennem et ekstra led. Der er i dette speciale anvendt ti kvalitative interviews på tværs af tre forskellige lande: Polen, Rumænien og Moldova. Disse interviews er blevet arrangeret gennem mit netværk i Moldova samt personlige henvendelser. Interviewene har været styret af en interviewguide. Interviewguiden er opbygget efter empiribaserede spørgsmål, hvor den tilgængelige empiri og problemformulering er blevet operationaliseret i et letforståeligt sprog.

Noget andet, der kan have haft betydning for interviewsituationerne, er det faktum, at jeg som interviewer er fra udlandet og spørger ind til lokale problematikker. Dette kan opfattes som en form for spionage mod landet og indsatsen, at jeg forsøger at patronisere dem, degradere dem eller lære dem ting, de allerede er blevet fortalt før. Dette kan skabe en skævhed i forhold til, hvad informanten fortæller og har lyst til at fortælle. Dog er denne skævhed også med til at give viden om problemstillingen, da problematikken menneskehandel af ukrainske flygtninge både er transnational og international.

9.2.4 Interviewguide

For at klargøre interviewenes tema, strukturere forløbet og få mest muligt udbytte af interviewene, har der på forhånd været udarbejdet en interviewguide. Interviewene har været bestående af tre faser. Første fase starter med en introduktion af specialets emne og interviewet selv. Dette er med formålet at være transparent omkring fremgangsmåden og behandlingen af data, så den

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

interviewede kan føle sig tryk og veloplyst. Dernæst består denne fase af standardspørgsmål, hvor viden opnås om informantens baggrund. Bag interviewet lå et ønske om at reducere asymmetrien mellem informant og interviewer, så informanten kunne føle sig som ekspert på emnet og ikke som en, hvis udsagn skulle tvinges ind i den eksisterende teori (Kvale og Brinkmann, 2014: 56). Anden fase bestod af mere dybdegående spørgsmål, mens sidste fase bestod af en afslutning af det pågældende interview med gentaget forsikring om evt. anonymisering og pseudonymisering (Rasmussen et al., 2017: 99). Selve interviewguiden er vedlagt som bilag 2.

9.2.5 Forskningsetik

Forud for alle interviews, både fysiske og computerunderstøttede, har der været udsendt en samtykkeerklæring til alle specialets informanter. Det informerede samtykke har været for at sikre god forskningsetik og være transparent omkring undersøgelsens formål og benyttelsen af data. I samme ombæring er dette med til at skabe en tryghed for informanten, der gøres bekendt med sine rettigheder og dataanvendelsen. I denne erklæring er de informanter, der ikke har optrådt i kraft af en ekspert- eller aktørrolle også blevet informeret om udgangspunktet, der forlyder at: ”fortrolighed inden for forskning indebærer, at private data, der identificerer deltagerne, ikke afsløres” (Kvale & Brinkmann, 2015.: 91, l. 1-2). Derfor er enkelte af informanternes navne blevet anonymiseret og i stedet givet et pseudonym. En af de personer, der er anonymiseret, er Natalia. Hun er anonymiseret, da hun er i risikogruppen for at være offer for menneskehandel, da hun kommer fra et dysfunktionelt hjem og i øjeblikket bor på et hjem for sårbare unge kvinder (Pilgrims International). De informanter, der har ageret i kraft af deres ekspertposition, er ikke anonymiserede, da mange af deres holdninger, den data de baserer deres udsagn på og deres rolle, allerede er offentligt tilgængelig. Dog er efternavne udeladt hos nogle informanter, bl.a. dem fra IOM Romania, grundet en sensitivitet omkring Marks tidligere erhverv i FBI. Derudover har der været opmærksomhed på at slette lydfileerne med interviews efter transskriptionen for øget sikkerhed, så uvedkommende ikke får adgang til disse data. Dette kan også være med til at skabe en tryghed hos informanterne.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

9.2.6 Udføring af interviews samt valg af informanter

Til produktion af denne opgave er informanterne fundet gennem personlig kontakt til de forskellige informanter. Nogle af informanterne har jeg selv haft kendskab til, andre gange har én informant hjulpet mig videre til den næste. Den personlige kontakt har ofte foregået som en kontakt af den ønskede organisation på mail, hvorefter en kontaktperson er blevet tilknyttet. Informanterne er her blevet orienteret om undersøgelsens formål og midlertidige problemformulering og har herefter valgt at deltage på baggrund af informeret samtykke (Kristensen, 2019: 85). I den første mailkorrespondance har der været stor opmærksomhed på at gøre beskeden letforståelig, da jeg på det tidspunkt endnu ikke havde kendskab til modtagerens niveau af engelskkundskaber. Hvis denne mail ikke blev besvaret, er der blevet sendt en opfølgende mail skrevet på rumænsk.

Informanterne har alle været valgt på baggrund af organisationen, de repræsenterer, lokalt kendskab og/eller involvering i forhold til forebyggelsen af menneskehandel i Moldova eller arbejde med ukrainske flygtninge. Flere af disse organisationer har jeg fået kendskab til gennem eksisterende viden og min litteratursøgning. Andre kendte jeg pga. min egen tidligere personlige involvering i emnet og kunne hurtigere få forbindelse til gennem netværk. Forhåndskendskabet til organisationen A21 kan potentielt skabe en skævhed i undersøgelsens reliabilitet, da andre vil have svært ved at genskabe samme data pga. manglende relation. Dette personlige kendskab kan også hurtigt medføre brug af indforståede termer og begreber, hvilket jeg i udformningen af interviewspørgsmålene har været opmærksom på. Dog har det primært været en styrke at have dette forudgående kendskab.

En skævhed, der er værd at være bevidst om, er de forskellige nationaliteter. Symmetri mellem interviewer og interviewperson kan være svær at skabe, da jeg kommer som udlænding og tilmed fra et land som Danmark med en omfattende, og tilnærmelsesvis velfungerende, velfærdsstat og tilmed også et land, der har en lav grad af korruption. Dette kan skabe en skævhed, da min interesse kan fremstå som værende at kritisere lande som Moldova, der har en høj grad af korruption og en lav grad af omfordeling foruden en masse andre interne problemer, som f.eks. at Moldova er et af

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

de fattigste lande i Europa (The World Bank, 2023), og at tre ud af fire kvinder i Moldova har været udsat for en form for partnervold. Sammenligner man med EU, er tallet der for partnervold halvt så stort (NIRAS, 2021: 35).

Denne asymmetri har været svær at undgå men har gjort mig meget bevidst om formuleringen og rækkefølgen af mine spørgsmål, så jeg hurtigt fik dem til at virke som eksperten, og jeg selv som den nysgerrige, frem for at få mig selv til at fremstå mere som ‘en kritisk journalist’, der var i gang med at afdække ‘den grimme sandhed’. Jeg er således også i bearbejdningen af empirien opmærksom på, at alle udsagn er gyldige for personen, der har sagt dem, og at viden altid er subjektiv og medieret.

Opgavens interviewfase blev afsluttet efter ti interviews, da den indhentede data her fandtes tilstrækkelig til at undersøge opgavens problemformulering og arbejds spørgsmål. Jeg begyndte også at se nogle fællestræk mellem nogle af informanterne. Dog kan disse fællestræk ikke generaliseres til hele populationen, da jeg har at gøre med et emne, der er socialt konstrueret og derfor konstant vil være nye holdninger til i takt af forskellige forforståelser, baggrunde m.m.

9.2.7 Præsentation af informanter

I mine interviews fandt jeg det relevant at have kendskab til informanternes baggrund, da disse kan have indflydelse på deres udsagn og oplevelser. Dermed opnår jeg en større helhedsforståelse. Følgende er opgavens informanter samt relevans for specialet i korte træk gennem en formulering af deres baggrund:

Interview	Type af interview samt nuværende placering	Informant
-----------	---	-----------

1. interview	Ekspertinterview Polen	Karolina Dudzic, Operations Manager A21 Poland & Ukraine office
---------------------	---------------------------	---

2. interview	Ekspertinterview Moldova	Tatiana, ledende advokat, La Strada Moldova
3. interview	Privatinterview Moldova	Natalia, lokal samt beboer på Girls Academy og selv sårbar for at blive offer for menneskehandel uden intervention
4. interview	Aktørinterview Moldova	Valentin, politibetjent med særlig træning indenfor human trafficking
5. interview	Aktørinterview Moldova	Christina, Public Security Officer, Riscani kommune
6. interview	Ekspertinterview Moldova	Tania Cladicov, psykolog og tidligere leder for center for ofre for menneskehandel i Moldova, prisbelønnet for sine lokale indsatser

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

7. interview	Ekspertinterview Moldova	Charlotte Noer Petersen, leder af Pilgrims International samt Girls Academy (beboelse og træning af meget sårbare unge piger), samarbejdspartner med politiet samt FN
8. interview	Privatinterview Moldova	Daniel, respekteret borger i lokalsamfundet i Bălți- regionen
9. interview	Ekspertinterview Rumænien	3 informanter ansat hos IOM (International Organization for Migration) fordelt som: · Mark, tidligere FBI- agent og navy-fighter · Courtney, Leder af rumænsk NGO · Bogdan, Forsker

10. interview	Ekspertinterview Moldova	Stavros Zotos, Child Protection Specialist, Plan International
----------------------	-----------------------------	--

Figur 9.2.7

(Kilde: Ida Ploug Pahun)

9.3 Transskribering og bearbejdning af data

Efter udførelsen af interviewene begyndte transskriberingen af empirien. Dynamikken mellem interviewer og den interviewede kan have en tendens til at gå tabt i den skriftlige formidling. Derfor har jeg valgt at inkludere udsagn, hvor interviewer bekræftede eller var enig med den interviewede. Det kan være ord som “yeah”, “yes” eller “interesting”. Denne fremtræden er noget, jeg som interviewer har været opmærksom på undervejs, da validering kan være med til at styrke informantens lyst til at fortsætte samtalen. For at mindske tidsforbruget blev transskriberingen udført vha. ‘My Good Tape’, der er en transskriptionsservice drevet af kunstig intelligens, som er udviklet af et team af journalister til formålet at transskribere interviews. Efterfølgende er disse transskriptioner gennemgået og rettet til for at sikre kvaliteten og rette op på sproglige, grammatiske og forståelsesmæssige fejl. Jeg vurderede det vigtigt at have en så korrekt transskription som muligt, da det er disse data, der skal fungere som fundament for analysen. Noget, jeg valgte at udelade fra transskriptionerne, er gentagelser uden betydning eller fyldord som “like” og “uhm”, der kan være med til at hindre informantens udsagn i at stå klart. Der har således været et fokus på læsevenligheden, sådan at betydningen af udsagnet ikke gik tabt.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

9.4 Kodning og meningskondensering

Det sidste led i det metodiske arbejde før påbegyndelsen af analysen har været en kodning af datamaterialet. Kodningen har fundet sted i et forsøg på at systematisere materialet og skabe overblik. Denne kodning har været begrebs- samt datadrevet efter relevante udsagn til brug i den videre analyse (Poulsen, 2019: 112). De teoridrevne koder er foretaget ved at læse interviewene igennem og markere de steder, hvor teorien ses afspejlet i informanternes udsagn. Da opgaven har været abduktiv, har jeg også kigget på, om teorivalget var tilstrækkeligt, eller om dataen pegede i retning af empiri, der endnu ikke var belyst tilstrækkeligt i teorien. Koderne er blevet markeret i dokumentet vha. kommentarer, så der senere også kunne uddybes i kommentarerne, hvis udsagnene afspejlede flere teorier eller koder. Kommentarerne er efterfølgende blevet opdelt i farvekoder efter teori og empiri. De teoretiske koder er koder, der peger på enten moralsk entreprenørskab eller sociale konstruktioner. De empiriske koder har været opdelt efter temaerne 'menneskehandel af ukrainere', 'definition af menneskehandel', 'sårbarhed', 'menneskehandel lokalt', 'indsatser' og 'tal over ofre for menneskehandel'. De udsagn, der er fremhævet som empiriske eller teoretiske koder, er de samme emner, der er forsøgt operationaliseret i opgavens interviewguide og også har dannet baggrund for opgavens analyseafsnit.

9.5 Kvalitetskriterier

Når det kommer til kvaliteten af en opgave, er reliabiliteten og validiteten værd at have fokus på. Ikke kun i interviewfasen men også løbende i opgaven. Reliabilitet vedrører konsistensen og pålideligheden af forskningsresultater (Kvale og Brinkmann, 2015: 318). Her er det vigtigt, at der drages de rette konklusioner på baggrund af materialet, og at undersøgelsens fremgangsmåde er transparent, sådan så andre kan vurdere, "...om det, vi har gjort, er hensigtsmæssigt" (Ingemann et al., 2018: 217). Det giver også andre mulighed for at gentage undersøgelsen og reproducere opgavens svar, hvis der eksisterer en høj grad af reliabilitet. For at være transparent og sikre en høj grad af reliabilitet er jeg bl.a. meget bevidst om nedskrivelsen af mine analytiske overvejelser og sørger for at mellemregningerne er synlige, så det er tydeligt, hvordan jeg når frem til mine resultater. Validitet handler om rigtigheden og styrken af udsagn. I samfundsvidenskaberne er det især vigtigt, at en undersøgelse får undersøgt det, den påstår at undersøge. For at sikre en høj grad

af validitet er det af betydning, at operationalisering af problemformuleringen er hensigtsmæssig, og at der sikres, at informanten forstås korrekt ved at spørge ind til betydningen af det sagte. Her er det meget vigtigt at være genstandsadækvat og bruge den metode, der bedst kan besvare opgavens problemformulering og sikre, at vi ikke konkluderer mere “...end vores empiri kan holde til” (Ingemann et al., 2018: 217). Af denne grund er metodeafsnittet af stor betydning, da det skaber grundlaget for en bedømmelse af, hvorvidt den opnåede viden kan vurderes som videnskabelig viden.

10 Analyse

Analysen forsøger at besvare opgavens problemformulering og dertilhørende arbejds spørgsmål. Her lægges særligt vægt på at besvare arbejds spørgsmålene, der har en analyserende karakter og danner baggrund for analysens delafsnit. Afsnittet 'forskellige definitioner af menneskehandel' og 'tallene bag situationen' vil besvare opgavens første arbejds spørgsmål. Afsnittet 'framingen af menneskehandel som baggrund for indsats' besvarer opgavens andet arbejds spørgsmål, mens 'indsatsen i praksis' besvarer opgavens sidste arbejds spørgsmål. Til besvarelsen af disse arbejds spørgsmål eksisterer en åbenhed overfor empirien, hvortil de empiriske fund suppleres af opgavens teori. Dette sker for at en meningsfuld fortolkning af empirien kan finde sted.

I udarbejdelsen af analysen gøres der primært brug af en datastyret kodning. Denne form for kodning indebærer, at koder udvikles undervejs gennem aflæsninger af materialet (Kvale og Brinkmann, 2015: 263). Dette skyldes, at jeg generelt i interviewene gentagne gange er blevet overrasket af svarene og har måtte udvide min forståelsesramme.

Analysen er opdelt i fire analyseafsnit. Første afsnit er en etablering af de forskellige definitioner af menneskehandel, som beskrevet af opgavens informanter. Definitionerne er med til at give en større

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

nuancering til det efterfølgende afsnit, der omhandler tallene bag situationen. Dog er disse afsnit svære at adskille helt, da definitionen af menneskehandel kommer stærkest til udtryk i de dertil registrerede tal. I det tredje analyseafsnit beskrives nogle af de mekanismer, der driver aktørernes kamp mod menneskehandel - en indsats der i høj grad hænger sammen med det forrige afsnit i forhold til hvor mange ofre, der menes at være. Fjerde afsnit kommer i forlængelse af tredje afsnit og kommer ind på nogle af de forskellige indsatser, der er iværksat på baggrund af de forskellige perspektiver på menneskehandel. Dette afsnit vil primært omhandle samarbejdet mellem de forskellige aktører. Overordnet set forsøges der at blive opbygget en taksonomisk udvikling igennem analysen, hvor hvert afsnit bygger videre på det forrige. Alle afsnittene ses i lyset af teorierne, der også har været bestemmende for de forskellige neddyk i empirien samtidig med, at temaerne er valgt efter empiriens hovedfund. Analysen har dermed en abduktiv karakter.

10.1 Forskellige definitioner af menneskehandel

Selvom der er én officiel, international definition på menneskehandel, viser det sig, at der i praksis eksisterer flere definitioner, hvorfor det er svært at operationalisere én definition i praksis. I denne del ønskes informanternes definitioner af menneskehandel undersøgt, da disse definitioner er med til at påvirke, hvordan antallet af ofre for menneskehandel anskues.

Noget, der fremgik i flere af interviewene, er, at menneskehandel kan være svært at definere, fordi valget om at prostituere sig kan være svært at gennemskue som værende frivilligt eller ej. Nogle gange vælger ofrene for menneskehandel at gå ind i situationen frivilligt, men det kan skyldes, at det tvivlsomme arbejde fremstår som bedre end alternativerne pga. den sårbare situation, de befinder sig i. Dvs. metoden (jf. begrebsafklaring) ofte er uklar, hvilket er problematisk for identificeringen af en sag som menneskehandel. Dette er med til at gøre menneskehandel til en ikke særlig åbenlys kriminell aktivitet. Politibetjenten Cristina beskriver, hvordan mange i Moldova er endt i prostitution pga. manglende ressourcer, fattigdom og sociale problemer; "...life in Moldova is difficult and some women, know where she goes perfectly." (Interview: 84). Da det umiddelbart kan

virke som disse kvinders eget valg, identificeres det ikke altid som menneskehandel. Dog definerer den internationale definition af menneskehandel det anderledes i Palermo-protokollen, hvor noget godt kan identificeres som menneskehandel trods et umiddelbart frivilligt valg (jf. begrebsafklaringen). Det er denne definition, Moldovas egen lovgivning også følger. Her beskrives menneskehandel også som forhold, hvor sårbarhed udnyttes, hvilket kan være svært at afgøre, om Cristinas eksempel er et tilfælde af, da det ikke kan vides om sårbarheden udnyttes til at få kvinden ind i menneskehandel, selvom valget i første omgang umiddelbart er hendes eget. Prostitution kan virke som en god mulighed for en bedre indtejning, da kvinderne ofte får at vide, at lønnen er bedre i sexindustrien end i den almindelige sektor. Cristina kommer med eksemplet:

“I want to say, that someone, I said, that even if you go to, for example, to Maya's attraction in Vod, to work with 5000 lei, look, you go with me and you get 8000 lei, then it's easier for me to go do the sex services, than to go to work 5 times, to do hard work...” (Interview: 84).

Med denne oplagte monetære fordel kan det være svært at identificere, om arbejdet med prostitution virkelig er kvindens eget valg. Cristina anerkender også, at dette valg ofte er influeret af udefrakommende faktorer såsom venner og det faktum, at mange af disse kvinder kun er børn og derfor er enormt sårbare og letpåvirkelige (Ibid.: 85).

Palermo-protokollens definition er ikke i overensstemmelse med den, Valentin arbejder efter. Han ser nemlig ikke ofre, der er rekrutteret gennem psykologiske metoder - eksempelvis manipulation og grooming, som ofre for menneskehandel. Dette gør Cristina dog (Ibid.: 88). De forskellige definitioner hos politiet gør menneskehandel til et svært problem at arbejde med, da definitionen også påvirker indsatsen og håndteringen. Derudover påvirker definitionen også antallet af registrerede ofre for menneskehandel, hvilket igen kan påvirke det fokus, der er på det. Dette kan både være med til at højne eller mindske opfattelsen af problemets omfang alt afhængig af, om dette

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

sociale problem anskues af moralske entreprenører eller law enforcers, som Becker beskriver. Antallet af ofre for menneskehandel er altså ikke bare en statisk, neutral størrelse, der altid afhænger af de samme betingelser og registreres ens til hver en tid. Som Cristina selv udtrykker det: “...the numbers depend on all who are working” (Ibid.: 94). Det er præcis dette, Hacking beskriver, når han i sit eksempel med overgreb mod børn fortæller om, hvordan tallene steg i takt med opmærksomhed på børnemisbrug som et socialt problem. Definitionen af menneskehandel er dermed essentiel for forståelsen og indsatsen.

Delkonklusion

I dette afsnit ses det, hvordan definitionen af menneskehandel påvirker, hvordan menneskehandel ses, og dermed påvirker det også både de registrerede tal og indsatsen. Tallene ændrer sig i takt med definitionen, og hvad der lægges vægt på som værende et problem i samfundet.

10.2 Tallene bag situationen

I arbejdet med emnet menneskehandel fandt jeg hurtigt ud af i mødet med feltet, at der eksisterede en lang række forskellige holdninger, oplevelser og forklaringer i forhold til det registrerede antal ofre for menneskehandel af ukrainske flygtninge. Hvorledes det officielle tal virker troværdigt eller ej kommer an på definitionen bag, men der er også en lang række andre faktorer, der spiller ind. Denne analysedel ønsker at undersøge disse forskellige opfattelser samt nogle af årsagerne bag. Her er det vigtigt at nævne, at flere af de respektive informanter undervejs i interviewene skiftede ståsted – nogle endda flere gange.

Finder man tallene for registrerede ofre af ukrainere, der er flygtet fra krigen, er tallene klare. I Moldova er der i skrivende stund registreret ét tilfælde af trafficking af ukrainere (Interview: 12). Dette tilfælde er registreret på baggrund af en ukrainsk kvinde, som havde mødt en mand i Moldova, der havde givet hende euforiserende stoffer og derefter forsøgt at tage hende med til lufthavnen i Chisinau for senere at tage hende med et fly til Istanbul. Dette forsøg på

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

menneskehandel blev dog undværget, da kvindens tilstand og manglende relation til den ledsagende mand blev fundet mistænkelig af grænsekontrollen i lufthavnen i Chisinau og rapporteret til myndighederne (Ibid.: 4-5).

Dog er det dybt forskelligt, om dette tal tages for gode varer for et tilsyneladende næsten ikke-eksisterende problem, eller om disse tal i stedet skal anskues som et tal, der peger på en misvisende indsats, forskellige definitioner og et felt, hvor ofre er meget svære at registrere. Her ses, hvordan viden altid er situeret og aldrig fuldkommen objektiv eller statistisk.

Tatiana arbejder som analytiker hos The International Centre for the Study of Sexual and Gender-Based Violence og har haft dette arbejde i mere end 20 år. Selvom Tatiana mest arbejder med at indsamle data og bearbejde information på sit kontor i Chisinau, hvor jeg mødte hende, indebærer hendes opgaver også direkte kontakt med ofre for menneskehandel. I kraft af Tatanas uddannelsesmæssige baggrund som advokat deltager hun også i udformningen af forskellige politikker, lovgivning og reguleringer, der relaterer sig til feltet menneskehandel (Interview: 1-2). Tatiana bekræfter hurtigt i interviewet det ene registrerede tilfælde af ofre blandt de ukrainske flygtninge i Moldova (Ibid.: 4) men fortæller derefter om en undersøgelse foretaget i Moldova, der omhandler de lokale tal for ofre for menneskehandel:

“And they estimated that in Moldova, on an annual basis, each year about 7,700 people suffer from this crime. But according to the statistics of our police, each year we have about 300-400 people who are officially registered. So you have 370, it’s about 35 times higher. And according to the estimation in other countries, they also use such scientific methods. They are very expensive; you couldn’t pay each year for such. But they use this data to plan the police’s work.” (Ibid.: 13)

Hvis de lokale tal formodes at være så mange gange højere end det officielt registrerede tal, må det samme forventes at gøre sig gældende, når det kommer til menneskehandel af ukrainere, da det tyder på, det er den lokale registrering og ressourcerne hertil, der er noget galt med. Følgende citat bekræfter, at der ikke er stilstand på området, da Tatiana fortæller om kendskabet til andre

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

tvivlsomme situationer, hun har hørt om fra sine kollegaer i andre NGO'er. Tilfælde der aldrig er blevet registreret:

“They say, you know, we have such girls who would like to go to Poland. It was a little strange. Because they have some proposals of work in Poland. But we ask them first. Now these girls, oh, we already went to Poland. Why didn't you ask us when you were in contact? So, like this. Because I told you honestly, we have registered only one case. We considered it an attempt. And our police also didn't register. Only this case was registered as an attempt of trafficking of human beings.” (Ibid.: 12)

Det ses her, hvordan Tatiana skelner mellem gennemførte forsøg og ikke gennemførte forsøg. Dog vides det ikke i eksemplet med pigerne, om de er blevet ofre for menneskehandel i Polen eller ej, da den moldoviske indblanding forsvandt med deres forsvinden til Polen.

Karolina Dudzic, der er driftsleder af A21 i Polen og Ukraine og ved at afslutte sin uddannelse i psykologi, beskriver ligeledes situationen ift. menneskehandel af ukrainske flygtninge i Polen. Ligesom i Moldova har Polen heller ikke set en vækst i antallet af registrerede ofre for menneskehandel siden krigens begyndelse. Karolina beskriver situationen således:

“Well, I think we're all looking for this information. What we see, what I've heard is that in Poland there were less than 20 cases that were started. But some of them were already being, what's it called, diagnosed, or whatever it's called, deemed that they were not human trafficking cases. And then the rest are ongoing. I know that there were five children.” (Ibid.: 35)

Karolina beskriver endvidere, at denne tendens med lave tal af registrerede ofre for menneskehandel trods den høje andel af ukrainske flygtninge i landet også gør sig gældende i vesteuropæiske lande som Tyskland (Ibid.).

Selvom det registrerede antal er lavt, er der andre faktorer i Polen, der kan pege på en anden virkelighed, beskriver Karolina. Karolina beskriver eksempelvis, hvordan de har haft mange tilfælde i Polen, hvor flygtninge er hoppet ind og fået lift af “unmarked vehicles” (Ibid.: 36) med folk, de ikke kendte bag rattet. Derudover refererer Karolina til en rapport foretaget af OSCE,

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Organization for Security and Co-operation in Europe, der beretter om et langt højere tal af mennesker af mennesker, der har følt sig udsatte og bange i deres flugt:

“I am ashamed to say, but I am convinced that the level of exploitation is way bigger than we would want to see. And especially that it just shows in more low-level reports, where even the OSCE did a report, did a survey, we helped circulate the survey. It was for female Ukrainian refugees and their perceived safety levels and whether they felt safe, abused, held, and all that since the war started. And something like 60-70% said that they did not feel safe, that they did face some, even verbal abuse, at least that. So this is very indicative of the state of what’s happening.” (Interview: 36)

Denne følelse af usikkerhed, informanterne i den kvantitative dataindsamling beretter om, kan hænge sammen med bevidstheden om risici og farer ved flugten, som de mange ‘awareness kampagner’ har gjort dem opmærksomme på. Det kan i den forbindelse diskuteres, om organisationerne forringer deres følelse af tryghed i stedet for at højne den med deres indsatser? Men det kan også være et reelt udtryk for, hvad de har oplevet. I samme ombæring beretter Karolina om kendskab til busser fyldt med flygtninge, der aldrig ankom til det planlagte flygtningecenter, fordi de tilsyneladende var blevet tilbudt husly af tilfældige fremmede undervejs (Ibid.: 38). En hjælp der ikke var en del af noget koordineret socialt arbejde. Dermed har der været og er stadig en lang række mennesker, der ikke bliver ført tilsyn med (Ibid: 39).

I Rumænien genkender Bogdan også dette mønster. Behovet for hjælp har været så stort, at der ikke var mulighed for at registrere alle frivillige eller sikre, at de frivillige havde en relevant baggrund inden for socialt arbejde (Interview: 130). Men samtidig beskriver Bogdan, hvordan de i Rumænien ikke har hørt om eller bekræftet ét eneste registreret ukrainsk offer for menneskehandel siden krigens begyndelse (Ibid.: 124). Dette tal er ifølge de nationale autoriteter. Mark tilføjer dog, at de ikke tror, at de som frontlinjemedarbejdere og organisationer ser alt. Han og mange andre organisationer er overbeviste om, at de overser noget. De ved bare ikke hvad endnu (Ibid.). Både Bogdan og Courtney er enige med Marks udsagn (Ibid.).

Noget, der kan bekræfte denne mistanke om et højere tal, er den eksploderende stigning af efterspørgslen i Google-søgninger efter porno med ukrainske flygtninge. Ikke bare

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

ukrainere men specifikt ukrainske flygtninge. Disse søgninger er steget med 600% i 2022 efter krigens start (Ibid.: 126). Dette understreger muligheden for en kæmpe profit for bagmænd, for er efterspørgslen stor, er udbuddet også profitabelt at bidrage til. Denne stigning må nødvendigvis også øge antallet af ofre for menneskehandel (Ibid.), idet udbuddet dækkes, da porno og menneskehandel uløseligt hænger sammen (Exodus Cry, 2023). Menneskehandel ville ikke eksistere, hvis der ikke var en efterspørgsel, og roden til meget af den sex trafficking, der eksisterer i dag, er en høj efterspørgsel efter pornografisk materiale (Ibid.). En anden grund, til at antallet af ofre for menneskehandel højst sandsynligt stiger i takt med efterspørgslen, er fordi, de ukrainske flygtninge allerede er sårbare - størstedelen flygter til et andet land, hvor de ikke har arbejde, er emotionelt stressede og mangler et godt netværk. Derfor er denne gruppe ekstra tilbøjelig til at tage imod et (tvivlsomt) jobtilbud (Interview: 126). Mark tilføjer, at jo længere tid krigen kommer til at vare, jo værre bliver risikoen for et stigende antal flygtninge, der bliver ofre for menneskehandel (Ibid.).

For politibetjenten Valentin har det høje antal af ukrainske flygtninge, der kom over grænsen, også voldt problemer. Han beskriver, hvordan politiet havde store vanskeligheder med at finde husly til alle flygtningene, der kom over grænsen til Moldova i foråret 2022 (Ibid.: 63). Disse vanskeligheder hos politiet har højst sandsynligt ledt til desperate løsninger på et sådant akut problem som husly. På trods af dette mener Valentin ikke, at tallene for ofre for menneskehandel er steget i landet (Ibid.: 55). Tværtimod mener han, at tallet er kraftigt dalet, grundet politiets gode indsatser (Ibid.: 64). Den regionale politiofficer Cristina bekræfter også, at det har været svært at skaffe husly til de mange flygtninge, der er kommet igennem Moldova. Her har mange private trådt ind og tilbudt at huse flygtninge i deres boliger (Ibid.: 71). Da Cristina stilles samme spørgsmål som Valentin angående antallet af rapporter om ofre for menneskehandel, svarer hun ligeledes hurtigt, at ingen ukrainere har været ofre for menneskehandel i Moldova: "I: Can you ask her if they have had any reports about human trafficking of Ukrainians here? (S oversætter spørgsmål). C: No, no, no. No, no, no." (Ibid.: 69-70). Da samtalen med Cristina senere drejer sig ind på menneskehandel og ukrainske flygtninge igen, gentager svaret sig: "C: I haven't heard about it. About refugees, you speak? No, no. No, no. [...] C: " No, no." (Ibid.: 73). Dog tilføjer Cristina efterfølgende, at de før i tiden har haft enorme problemer med menneskehandel i Moldova, men at de de seneste år, for første gang i

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

mange år, har set tallene falde (Ibid.: 70). Denne påstand kan hænge sammen med den ekstra opmærksomhed menneskehandel har fået i landet, hvor Cristina beretter om en særlig hotline for børn, større samarbejde med NGO'er og et samarbejde med et stort antal skoler (Ibid.: 73). De faldende tal, selv efter krigens start, vækker dog en undren, da nyhedsstationerne kommer med helt andre historier om tilfælde af menneskehandel af ukrainske flygtninge i Moldova.

10.2.1 Mindskelse af sårbarhed

Fra Cristinas synspunkt skyldes dét, at menneskehandel af ukrainske flygtninge i Moldova stort set ikke er eksisterende, at det har været de mest ressourcestærke ukrainere, der har kunnet flygte (Interview: 74). De fattige ukrainere (fattige ift. til Ukrainske parametre) og dem med sociale problemer har ikke haft denne mulighed og er stadig i Ukraine. Det store antal ressourcer hos disse ressourcestærke flygtninge må stærkt formindske deres sårbarhed for at blive ofre for menneskehandel, da de i så fald ikke mangler penge og mad og derfor ikke befinder sig i samme desperation som andre flygtninge med langt færre ressourcer. De samme faktorer har også reduceret sårbarheden hos mange af de ukrainske flygtninge i Rumænien. De har været langt mindre sårbare overfor menneskehandel ifølge Bogdan end de flygtninge, man for eksempel så, der kom til Europa fra Syrien. Dette skyldes, at de ukrainske flygtninge allerede har kendskab til kulturen og levemåden i nabolandene. Dermed er de mindre tilbøjelige til at tage imod tilbud om eksempelvis 'at komme til Tyskland og blive rig' (Ibid.: 131). De færreste er derfor gået blindt ind i situationen. Mange af dem har allerede slægtninge og venner i nabolandene, som har været til at tage imod og hjælpe dem. Bogdan beskriver det: "So we very rarely see people who come here and say, we don't know what to do, we just want help" (Ibid.: 131). Dermed har mange af dem ikke haft brug for hjælp fra fremmede og har dermed været mindre sårbare (Ibid.). Courtney har haft samme oplevelse i den region i Rumænien, hun arbejder i, hvor hun har set mange af de ukrainske flygtninge allerede have lagt planer på forhånd angående deres nye tilværelse (Ibid.). Derudover har Rumæniens historie også en betydning for mindskelsen af sårbarheden, da flere dele af Ukraine tidligere har tilhørt Rumænien og omvendt har flere dele af det nordlige og nordøstlige Rumænien tilhørt Ukraine på et tidspunkt (Ibid.: 133). Således er de to lande meget forbundne i både kultur, læring

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

mange steder af samme sprog og fælles historie. Denne forbindelse i sig selv reducerer én af sårbarhedsfaktorerne.

10.2.2 Udfordringer ved grænsen

Et sted, der har været centrum for den ukrainske flygtningestrøm, er grænseovergangen mellem Moldova og Ukraine. Informanten Charlotte Noer Petersen beskriver ligesom Karolina, hvor nemt det var at komme over grænsen mellem Ukraine og Moldova:

“Fordi det er helt klart, at da flygtningestrømmen kom igennem Moldova, var det utrolig nemt. Og det blev utrolig nemt. Og det vil alle kunne bekræfte. At komme igennem grænserne. Det blev utrolig nemt at køre igennem grænserne med en flok mennesker, som havde ufuldkommen dokumentation. Og jeg kan ikke huske, hvem de var. Fordi i en krigssituation, så gjaldt det jo bare om at hjælpe. Grunden var, at man prøvede at hjælpe så mange mennesker ud af krigsområdet. Det var også utrolig nemt at komme igennem Moldovas grænser. [...]. Og vi har bevidnet, hvordan vi selv har hjulpet mennesker med ufuldkommen dokumentation. Og det er tusindvis. Igennem grænserne. Og i få tilfælde har vi også hjulpet med mindreårige. Uledsagede mindreårige.” (Interview: 109)

Charlotte uddyber, hvordan nogle af disse uledsagede mindreårige faktisk havde en ledsager med sig, men det var en ledsager, der ikke var direkte kendt af den mindreårige selv (Ibid.). Det var derfor svært at følge op på denne ledsagers identitet og formål. Udover denne usikkerhed blev mange børn indlogeret på børnehjem, der langt fra havde den tilstrækkelige dokumentation klar (Ibid.). Charlotte beretter om, hvordan hun bragte disse betragtninger og bekymringer videre til UNHCR, men fik at vide at sikkerheden var grænsevagternes opgave. Informanten Stavros Zotos beskriver det samme om situationen i Moldova, hvor mange hjalp til ved grænsen med gode intentioner, mens andre ingen viden havde om, hvad de lavede (Ibid.: 150). Andre igen kom med formålet at handle mennesker ud af Moldova, altså som bagmænd (Ibid.: 150). Derudover kommer det faktum, at der ifølge Stavros ikke eksisterer nogen database med tal på de børn, der er kommet ind i Moldova. Derfor kan de ikke vide hvor mange børn, der er savnet på nuværende tidspunkt

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

(Ibid.: 153). Generelt var der bare ikke nogen registreringsproces ved grænsen (Ibid.: 154). Så på dette punkt har der været en kæmpe mangel på kontrol og registrering fra law enforcers side.

At der er sådan en opmærksomhed på risikoen for menneskehandel, og at der stadig bliver brugt så mange ressourcer på det, kan virke tankevækkende, når tallene for ukrainske ofre for menneskehandel er så lave i både Polen, Moldova og Rumænien. For selvom tallet er lavt, og der ikke findes officiel evidens for andet end det registrerede antal, er mange af parterne enige om, at antallet er langt større. Stavros udtaler sig, når spurgt om antallet af ofre: “Yeah of course it's not that low” (Interview: 153) og senere siger han igen om tallet

“It cannot really reflect the actual problem and we cannot even use this for our work. We might have only one person trafficked but that's a drop in the ocean you know. It doesn't reflect the situation. If you go and ask one by one the organizations that are hosting victims or survivors of human trafficking, you will see that there are many more per year.” (Ibid.).

Selv Cristina, der først siger, at menneskehandel ikke eksisterer i Moldova, må indrømme, at politiet har så meget arbejde for tiden, at det er umuligt for dem at nå alle opgaver (Ibid.: 99). Hun tilføjer endvidere, at dette højst sandsynligt påvirker det registrerede antal ofre, og at antallet af ofre er langt højere end estimeret (Ibid.: 100). Det virker som om, politiet her foretager en prioritering af opgaver, og ud fra Valentins synspunkt må det formodes, at menneskehandel anses som en af de mere krævende opgaver. Især i et land som Moldova, hvor der er så mange andre store interne problemer, der virker nemmere at identificere og løse.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

10.2.3 Samarbejdsvanskeligheder

Charlotte beskriver, hvor nemt det var førhen at udnytte pigerne i landsbyerne, fordi der ikke var særlig mange indsatser på området. Det er først efter regelskabere og regelhåndhævere, hvilket i praksis ser ud som et samarbejde mellem non-profit organisationerne og politiet, begynder at arbejde sammen, der ses en forskel ift. opfattelsen af formindsnelsen af det anskuede problem, her menneskehandel (Ibid.: 104). Dog er dette også problematisk, da de to parter virker til at have forskellige interesser i problemstillingen. Grundet den store grad af moralsk entreprenørskab har regelhåndhæverne, her politiet, været nødt til at intensivere arbejdet med at reducere menneskehandel. Men samarbejdet er problematisk, når politiet, som Valentin beskriver, har en anden definition af menneskehandel end den officielle internationale og nationale definition, som er udtrykt i Palermo-protokollen og lovgivningen. Det er et betydeligt problem, at politiet ikke opererer efter lovgivningen - især når det er den samme lovgivning, der er deres eksistensgrundlag, da der uden en straffelov ikke ville være grundlag for domfældelse eller muligheden for at definere noget som kriminalitet. Tatiana fortæller også, hvordan NGO'erne oplever udfordringer i samarbejde med politiet: "I saw one old woman, she was accompanied by Roma people and we don't know, probably she is a trafficked woman, but we don't have the right to conduct an investigation." (Interview: 7) og "So you can only do something when the police give you a case, that's where you help." (Ibid.: 7-8). Her understreges magtrelationen mellem politiet og organisationerne, og det ses, at organisationerne ikke kan gøre meget uden politiets henvendelse og tilladelse. Tatiana konkluderer, at organisationerne er fuldstændigt afhængige af politiet (Ibid.: 8). Dette er problematisk, når det er organisationer, der står bag de fleste hotlines for ofre for menneskehandel, hvor flere tusinde henvender sig (Ibid.: 12, 128). De flere tusinde opkald er en stærk stigning i opkald og er med til at pege på et enormt stort behov for hjælp blandt flygtninge og lokalbefolkningen. En anden vanskelighed for samarbejdet er, at adskillige regelhåndhævere gang på gang har vist sig at være medskyldige i sager om menneskehandel i Moldova (U.S. Department of State, 2023). Den officielle Trafficking in Persons rapport har flere gange vurderet følgende: "Official complicity in trafficking continues to be a significant problem in Moldova." (Ibid.: 2017, 2023).

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Det er politiet og immigrationsmyndighederne, der ofte er de første til at interagere med mennesker ved grænsen, og hvis de ikke er i stand til af sig selv at identificere et offer eller ikke ønsker det, kan det blive meget vanskeligt at registrere menneskehandel, da meget så er op til offerets egen selvidentificering som værende offer for menneskehandel. Derfor er det så essentielt med troværdige og kompetente law enforcers, der kan identificere ofre, men det er noget, mange lande stadig ikke har, og først for nylig er de begyndt at træne law enforcers til at identificere menneskehandel (Interview: 128). Det er ofte organisationer, der træner de relevante law enforcers, hvilket igen understreger den gensidige afhængighed og organisationers specialisering på området.

Samarbejdet kan formodes at være en af grundene til, at menneskehandel ikke længere trækker samme overskrifter i Moldova som for fem-seks år siden, som Charlotte beretter, fordi de to grupperinger sammen har været i stand til at gøre noget ved menneskehandel. Hvorvidt dette er grunden, er dog tvivlsomt, for selvom antallet af identificerede ofre er lavere i dag sammenlignet med midten af 2010'erne, da menneskehandel var på sit højeste omtalemæssigt, identificeres der stadig en stor andel af ofre hvert år. Den mindre hyppige omtale kan også skyldes, at emnet menneskehandel har fået så stor opmærksomhed pga. det moralske entreprenørskab, og derfor ikke trender på samme måde som før. Nogle tal kunne tyde på at problemet hele tiden har været det samme, dog har fokus på emnet skiftet, hvilket har medført, at mange opfatter problemet som voksende.

10.2.4 Det officielle antal registrerede ofre

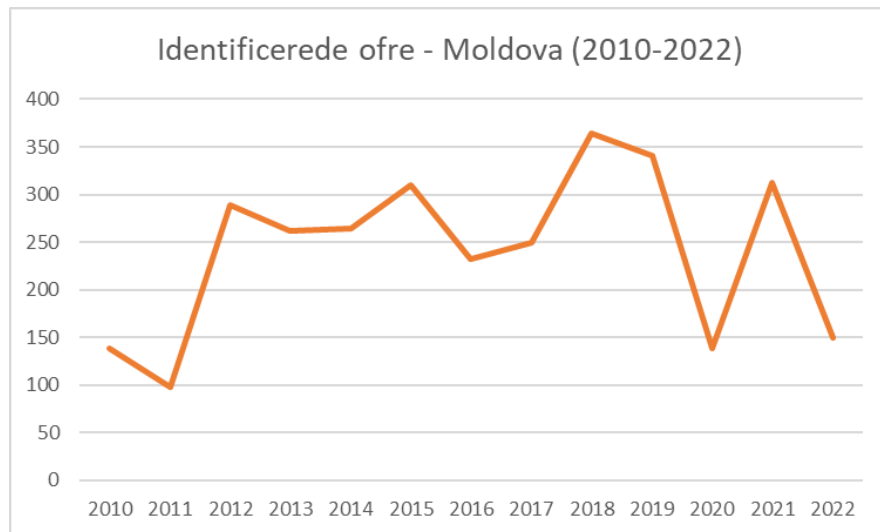
Hvert år kan der i TIP-rapporten ses de registrerede årlige tal. Disse tal kan bruges til at nuancere informanternes udsagn og statistisk berette om menneskehandlens tilsyneladende omfang. Dog fortæller tal som dette ofte mere om myndighedernes indsats eller mangel herpå, end det fortæller om problemets omfang.

I 2012 blev der eksempelvis identificeret 289 ofre i Moldova, hvilket stort set er samme tal som fem år senere i 2017, hvor der blev identificeret 249 ofre (U.S. Department of State, 2012 og 2017).

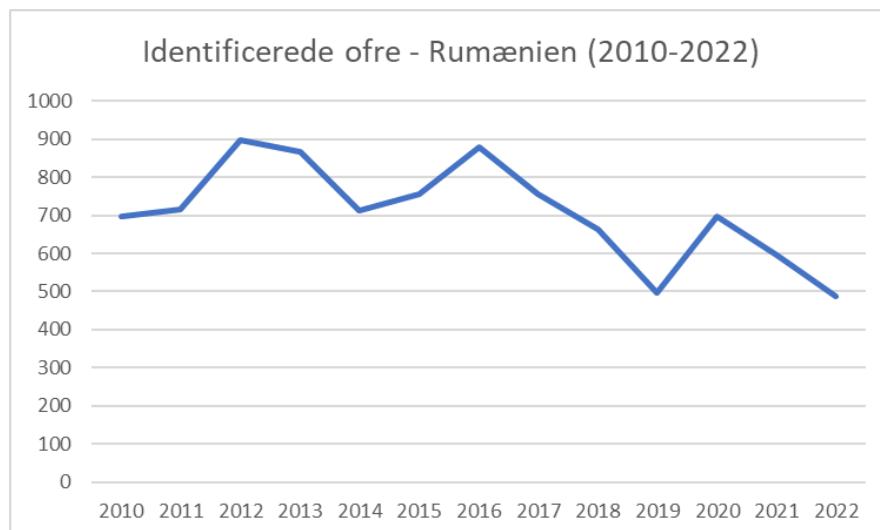

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

(Kilde: U.S. Department of State, 2023)

(Kilde: U.S. Department of State, 2023)

Tendensen er lidt anderledes i Rumænien, hvor antallet af identificerede ofre har været nedadgående siden 2020. Dog kan det også ses, at tallet for Rumænien er langt større end antallet i Moldova, hvilket delvist kan forklares med, at Rumænien har 7 gange så mange indbyggere som Moldova (Worldometer, 2023). Sammenligner man dette, er tallet i Moldova bemærkelsesværdigt højt sammenlignet med Rumænien, da antallet af identificerede ofre i Rumænien er lidt over en fordobling af Moldova. Noget væsentligt at notere er, hvordan de dalende tal i Rumænien efter 2020

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

ikke hænger sammen med en øget indsats. Tværtimod. I 2021 stod Rumæniens indsats for at blive kategoriseret som en Tier 3, den dårligste indsats i lang tid (U.S. Department of State, 2021). De lavere tal hænger derfor ikke sammen med en større indsats på nationalt plan, men snarere en lavere indsats og en høj grad af korruption og manglende identificering i dette tilfælde. Begrundelsen for den forestående nedrykning lød således:

“Alleged complicity in trafficking crimes persisted, particularly with officials exploiting children while in the care of government-run homes or placement centers. Authorities identified fewer trafficking victims and did not adequately screen for trafficking indicators or identify victims among vulnerable populations, such as asylum-seekers, individuals in commercial sex, or children in government-run institutions.” (Ibid.)

Lige præcis på grund af denne misvisende registrering, kan det være svært at bruge statistikkerne til at sige noget om omfanget og størrelsen af menneskehandel. Dette anerkender Bogdan også, når han siger, at statistikkerne ikke er præcise (Interview: 123). Han ser den primære årsag til dette, som mangler i måden man identificerer og refererer ofre på (Ibid.: 123). Mark uddyber denne problematik ved at fremhæve, at der eksisterer tre forskellige kategoriseringer af ofre. Der er 'potential', 'presumed' og 'identified' (Ibid.). NGO'ernes indsatser retter sig i høj grad mod de potentielle ofre fremfor de formodede eller identificerede ofre. Det er denne gruppe mennesker, der er sårbare, men hvor undgåelse af menneskehandel stadig er mulig. Derfor er deres indsatser ofte skaleret efter mængden af potentielle ofre, hvilket i høj grad defineres ud fra sårbarhed. Ser man på antallet af potentielle ofre, er der her grund til en massiv indsats, da de ukrainske flygtninge er enormt sårbare og det potentielle tal ville være større end det identificerede.

Ifølge Mark er der derfor mange forskellige definitioner af ofre, som statistikkerne tager udgangspunkt i, hvilket nemt kan skabe misvisende og svært sammenlignelige tal. Det er dog noget, der er fokus på at rette op på i øjeblikket (Ibid.). På grund af tallenes manglende troværdighed, kan det være svært at skalere indsatsens størrelse, fordi man ikke er omfanget bevidst. I hvert fald kan organisationernes ihærdige indsats bevidne om, at problemet ikke afhænger af tallene.

En anden grund til, at tallene kan være misvisende, skyldes det faktum, at det ikke er alle organisationer, der arbejder lige godt sammen med politiet og de nationale myndigheder. De

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

nationale tal bliver registreret ved henvendelse til samtlige NGO'er og myndigheder i landet og derefter indsamle deres data. I IOM Romania er de meget opmærksomme på at kontakte de nationale myndigheder hver gang, de indhenter samtykke fra et offer for menneskehandel, der frivilligt er vendt tilbage til Rumænien (Interview: 124). På den måde koordinerer de tallene med myndighederne og sikrer, at de har de samme tal. Dog ved Mark ikke, om andre organisationer også gør dette, hvilket i så fald vil medføre et lavere registreret tal end det reelle (Ibid.).

En tredje årsag, der kan påvirke de registrerede tal, er, at der er store områder i Rumænien, hvor Courtney og IOM Romania antager, at mange ofre kommer fra, hvor der ikke er nogle organisationer eller frontlinjemedarbejdere til at registrere (og hjælpe) dem (Ibid.: 125). For eksempel i det østlige område af Rumænien, hvor Courtney arbejder, er hendes organisation den eneste anti-trafficking organisation i hele regionen (Ibid.). Dvs. de er én organisation til flere hundrede tusinde mennesker. Dermed kan mange ofre nemt blive overset i at blive registreret som ofre, selvom de reelt er ofre for menneskehandel. Som Courtney beskriver: "...when you don't have people in the community that even have the ability to report those things, it's just a big question mark" (Ibid.). Organisationernes arbejde og lokale involvering er derfor helt centralt i arbejdet med og registreringen af menneskehandel. Med myndighedernes indsats alene vil utrolig mange ofre aldrig registreres.

En fjerde grund til manglende rapportering kan desuden være den sårbare situation, flygtningene er i. Stavros beskriver, hvordan mange er bange for at identificere sig selv som offer for menneskehandel, fordi de er af den forståelse, at de dermed kan risikere at blive sendt tilbage til deres hjemland (Interview: 158). Denne frygt er dog ikke reel, da lovgivning som Temporary Protection sikrer dem ophold.

Bogdan mener ikke, at krigen ændrer antallet af ofre, fordi menneskehandel var et stort problem før og er et stort problem nu (Ibid.: 122). Det er interessant, hvordan Bogdan fremhæver menneskehandel som et konstant problem, selvom kurven har været nedadgående de seneste år. Dette vidner om, at de fleste organisationer, der arbejder med menneskehandel, ser menneskehandel som et problem så længe, der eksisterer ofre - uanset antal, da formålet er at bekæmpe menneskehandel som helhed. De er ikke nødvendigvis drevet af tal, men af konstruktionen af

menneskehandel som problem. Et vigtigt faktum at være opmærksom på er dog også, at det er kendt, at det tager tid for tilfælde af menneskehandel at blive opdaget, og erfaring viser, at man først får kendskab til det reelle tal flere år efter den givne konflikt. Dette var f.eks. tilfældet ved den russiske aggression i det østlige Ukraine i 2014 (A21, 2022: 3).

10.2.5 Lokale erfaringer

Uanset om menneskehandlen i Moldova faktisk har ændret sig eller ej, eksisterer det i hvert fald. Hvis ikke det gjorde, ville man ikke have et hjem som Girls Academy i så mange landsbyer, med beskrivelsen af hjemmet som værende et “...shelter to the girls at risk” (Pilgrims, s.d.). Denne risiko omhandler faren for, at disse piger ender i menneskehandel (Ibid.). Charlotte har kendskab til mange historier angående menneskehandel i Moldova - også i den lille landsby hun bor i (Interview: 106). Spørger man andre indbyggere i de omkringliggende landsbyer, kender de også til historier om menneskehandel, hvor nogle i deres omgangskreds har været ofre, eller de har endda set en kidnapning finde sted. Informanten Daniel, der er født, opvokset og bosat i Moldova, beskriver sit kendskab til menneskehandel i Moldova, som følgende: “I heard many stories about trafficking. I have met young girls that were involved in sex trafficking. Also, I know people that were abused by other people, working as slaves for them...” (Interview: 168). Informanten Natalia på 19 år svarer også, når spurgt om menneskehandel finder sted i Moldova, at hun kender til mange tilfælde, og selv har været vidne for nogle år tilbage til en episode, hvor en kvinde blev læsset ind i en bil mod sin vilje og taget med (Ibid.: 47). Natalia og hendes bedstemor valgte i første omgang at tie stille omkring det, de havde set, fordi de ikke ønskede at skabe problemer i en landsby, hvor alle kender hinanden. Til sidst besluttede de sig dog for at gå til politiet, der valgte at lukke sagen efter et år, selvom kvinden stadig ikke var fundet, og sagen dermed ikke var løst (Ibid.). Ifølge Natalia er personen stadig ikke fundet pga. politiets manglende indsats. Den dag i dag er Natalia stadig bange for at ende som hende. Episoder om menneskehandel løber vidt i lokalsamfundet, også i de mindre landsbyer. Informanten Tania, der er psykolog og en erfaren frontlinjemedarbejder på området, beskriver, hvordan frygten for at blive identificeret som offer eksisterer: “Moldova is a very small country and in the villages, the cities as well, so many people know each other. They are shamed by

society, met with condemnation and they are subject to this even from relatives.” (Interview: 49) Derfor kan det være nemmere for alle parter at få prostitutionen, hvad enten den er et udtryk for menneskehandel eller frivillig, til at forblive skjult og dermed også sværere at identificere.

Stavros drager også på kendskabet til historier om menneskehandel, når han spørges ind til risikoen for menneskehandel af de ukrainske flygtninge, heriblandt de mindreårige børn. Han siger, at menneskehandel finder sted i den nuværende situation, dog ikke på baggrund af noget han selv har oplevet eller været involveret i, men på baggrund af historier han har hørt fra folk ved grænsen og fra (informanten) Charlotte (Ibid.: 151). På trods af dette kommer Stavros dog senere i interviewet med konkrete eksempler fra folk, han kender:

“Even here, by networking and meeting new people, people my age, with the same interests, maybe somehow in the same working environment, I know at least two to three that have been victims of trafficking. You know, normal people like us, that had to flee their country, and they just wanted to go to another European country to start their work, and they end up being victims, enslaved. So, I don't really trust any of the data that we have.” (Ibid.: 153)

Kendskabet til historier er en enorm drivkraft i sig selv, da historierne er med til at vække mekanismer fra moralsk entreprenørskab.

Personligt kendskab til emnet er i høj grad med til at påvirke opfattelsen af problemets omfang, hvilket er tydeligt hos de lokale, civile informanter. Dog er det interessant, hvordan betjentene i det selvsamme område påstår, at menneskehandel i Moldova ikke finder sted (jf. Christina). Bare i 2023 kan Charlotte nævne to eksempler på menneskehandel med ofre fra samme region, som Cristina og Valentin arbejder i, hun selv har kendskab til:

“På den måde, at han blev lovet et arbejde, og det arbejde var ikke reelt, og han blev holdt faktisk fanget, indtil han betalte det, som de her bagmænd forlangte af ham, plus at han kunne betale sin billet hjem. Det var noget med, at han skulle plukke mandariner og appelsiner. Og der blev han simpelthen holdt fanget i de her plantager, og han kom så hjem fra Spanien.” (Ibid.: 106)

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

og

“En anden, som vi kender til, det er en ung fyr, som er moden mand, som er taget afsted til Polen for at få et job, og fandt så ud af, at det var ikke reelt, det var igen noget tvangsarbejde, og så kom han så videre til nogle andre i Tjekkiet...” (Interview: 106)

Eksemplerne er mange. Charlotte fortsætter med at berette om en mindreårig pige i hendes arbejde, som blev bortført af mænd i en taxa, og politiet måtte gribe ind. Selvom politiet blev involveret, og de havde kendskab til bordellet, pigen blev taget hen til, blev det ikke lukket. Årsagen til dette er, at pigen aldrig blev registreret som et offer for menneskehandel (Ibid.: 107). I stedet for at registrere hende som et offer, ser politiet ofte i stedet tilbage på familiehistorien og forklarer situationen med “...at hun gør det samme som hendes forældre har vist hende” (Ibid.: 108). Selvom de ovennævnte tilfælde er eksempler på menneskehandel, tror Charlotte ikke de registreres sådan. Charlotte tror selv, at det først og fremmest skyldes, at der er mange forskellige syn på menneskehandel i Moldova. Derudover er hun af den holdning, at folk er vant til at høre sådanne historier (Ibid.: 107). Hun udtaler sig: “Det er ikke så store nyheder, at en person ender f.eks. i tvangsarbejde. Så den måde, f.eks. de to tilfælde, som jeg lige har nævnt, vil aldrig nogensinde blive registreret. Der skal mere til.” (Ibid.) Det, at der er så mange historier om menneskehandel i Moldova, gør befolkningen ret hårdhudet, som Charlotte beskriver det (Ibid.). Dette kan resultere i, at politiet kun registrerer og hjælper de mest ekstreme cases, da de andre cases nemt kan ses som normalen eller en del af kulturen. At politiet kun registrerer de mest ekstreme cases kan være nødvendigt for dem grundet et stort antal sager og ressourcemæssige begrænsninger, men det kan også skyldes, at disse sager sandsynligvis er nemmere at føre beviser for. En anden grund til manglende registrering kan også være mangel på træning i identificering af ofre hos politiet. Karolina fremhæver sin erfaring, som er følgende “...not every policeman even knows what human trafficking is, and that it happens” (Ibid.: 32). Årsagen til dette kan være en manglende prioritering eller bevidst overseelse, men det kan også skyldes, at politiet aldrig har modtaget tilstrækkelig træning på området, fordi menneskehandel ikke har været prioriteret eller set som et problem på landsplan.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

10.2.6 Interessekonflikter og politiske motiver

Hvis politiet ikke opfatter sådanne tilfælde som menneskehandel, hvorfor skulle ofrene så gøre det? Dette er med til at pointere, at antallet af ofre i Moldova højst sandsynligt er mange gange større end det registrerede tal. Dette er også et udtryk for, at der forekommer en stærk interessekonflikt inden for feltet, som Becker også beskriver ofte forekommer i moralsk entreprenørskab, hvor organisationer har en stærk interesse i at fremstille menneskehandel som eksisterende, da det er det onde, de prøver at bekæmpe, mens det virker som om, politiet i Moldova ønsker at fremstille menneskehandel i landet som ikke-eksisterende, da de så kan fokusere på andre ting og fremstå som succesfulde. Organisationerne prøver derfor at finde tal for at argumentere for, at menneskehandel eksisterer og er et problem, mens politiet virker til at forsøge at gøre det modsatte og ikke er motiverede for at registrere store antal. Politiets mindre tal hænger dog også sammen med den definition af menneskehandel, de opererer ud fra, som sikrer et langt mindre registreret tal. Begge prøver at sikre sig det bedst mulige eksistensgrundlag for dem selv ved denne adfærd. Courtney nævner eksempelvis, at selvom organisationerne som regel samarbejder i bekæmpelsen af menneskehandel, har organisationerne dog internt en vis grad af konkurrence i at registrere ofre, da de alle forsøger at få adgang til de samme midler (Interview: 143). Organisationernes eksistens er afhængigt af, at der er et problem, mens politiet konstant er sikret andre problemer end menneskehandel. Dette skaber en interessekonflikt mellem de to parter.

At politiet i Moldova forsøger at fremstille menneskehandel som ikke-eksisterende kan bl.a. skyldes en frygt for at tabe ansigt og et ønske om, at Moldova ikke skal toppe endnu en trist statistik udadtil. For eksempel er politiet og magthaverne i landet i forvejen kendt udadtil for en høj grad af korruption. Dette resulterer i en tvivlsom registrering, som Charlotte beskriver med ordene: "Så den måde, man ser på hvert tilfælde, er meget forskellig." (Ibid.: 108). Stavros tilføjer: "And we know that Moldova... Moldovans are the most trafficked people in Europe." (Ibid.: 150) Senere beskriver Stavros også de mange problemer, der allerede akkumuleres i Moldova - lige fra generelt forsømte børn til børn, der bliver efterladt i Moldova, mens forældrene tager til udlandet og arbejder, til flygtningebørn og sårbare Roma-børn og ukrainske drenge mellem 16 og 18 år, der bliver i Moldova for at undgå udstationeringen i Ukraine (Ibid.: 152). Der er rigeligt med problemer

i Moldova, når det kommer til beskyttelse af børn, som også er en af de mest sårbare grupper for menneskehandel (UNICEF, s.d.: 16).

Det samme må formodes at gælde, når det kommer til ukrainske flygtninge i landet. Tatiana beretter om, hvordan mange af de ukrainere, der er taget til Moldova og blevet der, har været blandt de fattigste ukrainere: “And Ukrainians wouldn't like to work in Moldova because the salary is low and they would like to go to another country to obtain a job. But maybe the Ukrainians who are already poor would like to stay here?” (Interview: 15). De ressourcestærke ukrainere, der er nævnt tidligere, er taget videre til andre lande end Moldova. Da fattigdom udgør endnu en sårbarhedsfaktor oveni deres flygtningestatus, må man formode at de ukrainske flygtninge i Moldova har været oplagte mål for menneskehandel, og at det registrerede tal derfor ikke er det reelle tal men snarere en fortælling omkring den fordelagtige situation bagmænd befinder sig i. Man kan ikke sige, at det lave tal er falsk, for det har indsatsen og politiets definition jo sørget for, at det ikke er. På den anden side er det også svært at påstå, at tallet er sandt, da der er så mange historier og faktorer, der peger i en anden retning. Dermed er det aktuelle antal et udtryk for de dominerende frontlinjemedarbejderes ønskede formidling. I dette tilfælde er de dominerende aktører politiet og formodentlig også regeringen, da politiet gives deres magt og legitimitet fra regeringen.

Delkonklusion

Så selvom der ikke er registreret et stigende antal ofre siden krigen mellem Ukraine og Ruslands start, eksisterer der en lang række forskellige holdninger til dette. De forskellige syn skyldes forskellige definitioner og forskellige motivationer til registreringen af enten høje eller lave tal. Hvor de udenlandske, lokale aktører ser det reelle tal meget større end det registrerede, ser politiet det registrerede tal som reelt.

10.3 Baggrunde for indsatser

De registrerede tal for ukrainske flygtninge, der er blevet ofre for menneskehandel og definitionerne, der ligger til grund for disse, påvirker de indsatser, der iværksættes. Dette skyldes,

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

at løsningsmodellerne i høj grad afhænger af problemforståelsen, hvilket ønskes undersøgt såvel som de mekanismer, som ligger til grund for, at der til trods de forskellige definitioner og tal bliver iværksat indsatser.

Hele problematikken angående ukrainske flygtninge, der bliver ofre for menneskehandel, er udtryk for et socialt problem. Da det er et socialt problem, er det vigtigt at undersøge bagvedliggende mekanismer som eksempelvis samfundskonteksten. Noget tyder på, baseret på forrige afsnit, at menneskehandel som socialt problem i høj grad er draget af moralsk entreprenørskab – især de senere år.

10.3.1 Moralsk entreprenørskab og dens rolle i bekæmpelse af menneskehandel

Moralsk entreprenørskab kan hurtigt skifte fra en sag til en anden, da det, der ses som ondt i verden, også ændrer sig. Ligesom de moralske entreprenører er med til at påvirke synet på sociale problemer, ligeså bliver de selv påvirkede af, hvad der sker omkring dem. Stavros er et godt eksempel på dette. Ved interviewets start stod han overfor at skulle tilbage til Grækenland på grund af en etårig kontrakt i Moldova (Interview: 158). Han fortæller, at behovene ikke er mindre nu, end da han ankom til Moldova, og at der er et stort behov for hjælp i Moldova. Dog forholder han sig til sit arbejde som moralsk entreprenør og beskriver i følgende citat de mekanismer, der drev ham til Moldova:

“But if you are questioning me as a humanitarian in general, I cannot just forget or erase the need in Africa and the people that are starving in the Sahel region. I cannot just avoid mentioning the situation in Sudan or Yemen or the children in Syria, Turkey and Palestine. The needs there are much higher. We cannot even compare the situation here to how much higher and more difficult the situation is there. But here I think we are affected because of the proximity, maybe the relativity to the people.” (Ibid.: 158-159)

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Her beskriver Stavros direkte, hvordan der ofte er et følelsesmæssigt element i det, vi vælger at engagere os i og støtte. Vi engagerer os ikke nødvendigvis i det, der er det største sociale problem og omfatter flest mennesker, men i højere grad efter, hvad der følelsesmæssigt virker mest forfærdeligt. Mange føler sympati med de ukrainske flygtninge, og i øjeblikket ses de ukrainske ofre for menneskehandel som værdigt trængende af det globale samfund, hvorfor mange indsatser nu retter sig mod denne gruppe.

Regler skabes ofte på baggrund af nogens initiativ. Kampen mod menneskehandel, eller moderne slaveri som mange moralske entreprenører også kalder det, er en kamp, der er særlig intensiveret de seneste årtier. Charlotte beskriver det således: "Især i midten af 2010 og op efter, hvor der blev sat utrolig meget fokus på det, som alle kender som ordet trafficking." (Interview: 104). Charlotte beskriver dette fokus som berettiget, idet man begyndte at opleve mange piger forsvinde i Moldova, fordi de kom ind i en eller anden form for seksuel udnyttelse (Ibid.). Initiativet til at gøre noget ved denne form for udnyttelse opstod således ikke uden grund. Dette moralske entreprenørskab, der begyndte imod menneskehandel i Moldova, medførte, at mange hjem for unge piger i risiko for trafficking blev oprettet (Ibid.: 105). Charlotte nævner, hvordan det ofte er kristne, der står bag disse hjem og organisationer (Ibid.), hvilket yderligere understreger en moralsk tankegang bag indsatsen. Det er interessant, hvordan Charlotte beskriver oplevelserne af menneskehandel, som var de steget efter, der kom fokus på emnet. Det er præcis den samme historie, Bogdan har om menneskehandel i Rumænien, hvor det først var for omkring 10 år siden, at menneskehandel begyndte at blive fremstillet som et problem. Det havde eksisteret i samme grad før, men så begyndte konstruktionen og opfattelsen af denne form for arbejde at ændre sig. Bogdan beskriver:

"So the problem in Romania, like you mentioned in Moldova, it started with... There is no problem. There are no victims of trafficking. What are you talking about? There's nothing happening here. And almost 10 years ago we started gradually to realize that there is a problem. And we started to get involved and to move things. Things change mostly when you have pressure from outside. When you have reports from such as the trafficking persons report from the United States, such as GRETA recommendations, that's when you get the

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

institutions' here to move and to actually change things. Romania has a huge problem with trafficking.“ (Interview: 120-121)

Igen ses det at fokuset er blevet øget og opfattelsen har ændret sig pga. et pres udefra. En del af dette pres udefra kommer med offentliggørelsen af Trafficking In Persons-rapporten (forkortes som TIP-rapporten), der er blevet offentliggjort årligt siden 2001 (TIP Heroes, s.d.). Denne rapport blev netop skabt af den amerikanske regering for at presse udenlandske regeringer til at styrke deres indsats på anti-trafficking området (U.S. Department of State, s.d.). Her ses det tydeligt, hvordan bekæmpelsen af menneskehandel er et udtryk for mekanismer fra moralsk entreprenørskab, hvor bedrestillede lande forsøger at bekæmpe moralsk ondskab i andre lande. Det understreger igen, hvordan omtale påvirker indsats. Becker ville beskrive dette med, at konstruktionen af problemet påvirker arbejdet og antallet af dem, der får øjnene op for det som et problem.

10.3.2 Forskellige synspunkter og diskurser blandt lokalbefolkningen og frontlinjemedarbejdere

Når det kommer til opfattelsen og indsatsen overfor de ukrainske flygtninge, spiller ordvalg ligeledes en væsentlig rolle. For det er med ord, at problemer italesættes og vinkles. Her er det interessant at notere, hvordan Tatiana konsekvent omtaler moldoviske statsborgere som “our people” gennem hele interviewforløbet, og Moldova omtaler hun med termen “our country” gennem store dele af interviewforløbet (Interview: 10, 11, 14, 15, 16). De ukrainske flygtninge nævner hun knap og fokus flyttes hele tiden tilbage til Moldova fremfor den aktuelle situation. Ord skaber vores forståelse, og ord som “our people” må nødvendigvis enten give udtryk for eller skabe et særligt tilhørsforhold til de moldoviske statsborgere, hvilket må formodes også at højne indsatsen over for en gruppe, som italesættes som “ens egen”. Generelt tyder det på, at der eksisterer en tendens blandt empiriens frontlinjemedarbejdere til at ens nationalitet påvirker synet på menneskehandel. Både Tatiana, Cristina og Valentin er i første omgang skeptiske over for, at menneskehandel skulle være et stort problem i deres land. Derimod mener de udenlandske frontlinjemedarbejdere med arbejdsplads i Moldova og Rumænien, at tallet er langt højere end

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

registreret og forholder sig mere kritisk til myndighedernes registrering. En afvigelse fra denne tendens er Karolina og til dels også Bogdan, der har arbejdspladser i samme land, som de har statsborgerskab, men stadig fastholder problemets enorme størrelse og er realistiske omkring den utilstrækkelige indsats fra regelhåndhæverne i eget land. Dette kan skyldes, at NGO'en A21 er ekstremt international, grundlagt i Australien med verden over og er præget af en anden formidling af menneskehandel, som anses som stærkt voksende på verdensplan (A21, s.d.). Ligeså har IOM Romania i høj grad et internationalt mindset, da de er en 'inter-governmental organization' (IGO), og de er dermed forpligtet til internationalt samarbejde (IOM, 2022). At så mange af opgavens informanter er af udenlandsk oprindelse er endnu en bekræftelse på mekanismer fra moralsk entreprenørskab - eller moral crusade, som det faktisk giver mening at betegne arbejdet som her, da (højt) uddannede mennesker fra udlandet flytter til Østeuropa for at hjælpe de lokale med deres problemer, og den ondskab, de hører om, foregår i de østeuropæiske lande. Stavros er f.eks. udsendt fra Grækenland til Moldova af Plan International, fordi der er så store behov ift. beskyttelse af børn og for at lære de lokale at håndtere problemerne (Interview: 148-150). Her er det værd at overveje, om et vestligt syn lægges ned på problemerne i de østeuropæiske lande? Det sociale arbejde bliver næsten aktivistisk her og bliver drivkraften i, at der gøres noget for at bekæmpe menneskehandel. For det er langt fra sikkert, at politiet ville have fokus på menneskehandel, hvis det ikke var på grund af presset udefra, der hiver de store nationale problemer frem i lyset. Den nationale anti human-trafficking task force i Rumænien og Moldova er eksempelvis ikke skabt af lokale aktører, men er skabt af den amerikanske statsborger og informant Mark, der blev sendt til Chisinau i 2007 for at etablere arbejdsgruppen (Ibid.: 118), som i dag indbefatter aktører fra både Interpol, Indenrigsministeriet, FN m.m.. Mark beskriver selv sin opgave i gruppen som: "...I'm just trying to bring an outsider's perspective on what's happening here." (Ibid.). Marks involvering i arbejdsgruppen og citatet bekræfter, hvordan problemet og løsningen hertil drives fremad af mange udenlandske frontlinjemedarbejdere. Bogdan og Mark beskriver også i interviewet, hvordan Rumænien lytter, når udenlandske aktører som Sverige, Schweiz og USA lægger et pres på dem og forventer en indsats (Ibid.: 143). Det er samarbejdet med de vestlige lande, der sikrer arbejde mod menneskehandel til aktørerne i Rumænien og Moldova (Ibid.). IOM Romania's hovedopgave består således i at bygge bro mellem de forskellige parter – både lokale og udenlandske aktører.

Stavros oplever også i sit arbejde, at lokale moldovere benægter, at menneskehandel findes. Han nævner som eksempel en lokal NGO, han var til møde med, der nægtede eksistensen af menneskehandel i Moldova, selv efter han havde fundet en nyhedsartikel, der omhandlede nogle moldoviske piger, der lige var blevet reddet ud af tvunget sexarbejde (Interview: 163). Det virker som om, at Stavros' status som frontlinjemedarbejder fra udlandet spiller ind i de lokales fremstilling af virkeligheden i ovennævnte eksempel, hvilket det måske også har gjort i mine egne interviews (jf. metode).

Et andet eksempel på en social konstruktion ses i lokalbefolkningens opfattelse. Bogdan nævner en tilbøjelighed til diskrimination, der finder sted i nabolandene i forhold til de ukrainske flygtninge. Denne diskrimination kan også være med til at udgøre en sårbarhedsfaktor for de ukrainske flygtninge, da det svækker deres forhold og netværk til deres nye lokalsamfund. Ofte er de ukrainske flygtninge, der kommer, rigere end lokalbefolkningen, og Bogdan beskriver, hvordan mange af dem, som kom i den første bølge af flygtninge, kom i lækre biler, lejede store lejligheder og tog på lækre ferier (Ibid.: 137). Goder som mange af de lokale ikke har råd til. Derfor er det nemt at komme til at anskue ukrainerne som nogle, der kommer og tager samfundets midler fra lokalbefolkningen, som havde mere brug for dem (Ibid.). Mark nævner selv, hvordan hans mor har beklaget sig over ukrainerne, da de gør, at hun selv skal vente endnu længere tid på at få en tid til lægen, fordi ukrainerne har forsteret til stort set alt (Ibid.). Disse diskurser, mener Mark, afhænger ofte af mediernes fremstilling (Ibid.). Derudover er der en tilbøjelighed i Moldova og Rumænien til at lade frustrationerne over manglerne i ens eget land gå ud over ukrainerne, da ukrainerne får mulighed for at leve bedre i landet end dem selv (Ibid.: 137, 138). Denne diskurs erfarede jeg selv i mine samtaler med de rumænere, jeg snakkede med, mens jeg var i landet. Det er vigtigt at være opmærksom på de herskende diskurser, da det er disse diskurser, der danner forståelsen af en problemstilling, der i forvejen er socialt konstrueret. Opfattelsen af situationen og den givne gruppe betyder derfor rigtig meget for indsatsen.

10.3.3 Interesser og divergenser: forklaring på manglende registrering

Der er så mange forskellige problemforståelser, når det kommer til menneskehandel i Moldova. Det virker nærmest som om, hver part har deres egen interesse i framingen af menneskehandel. Politiet forsøger at nedtone problemet størrelse, hvorimod organisationerne modsat næsten ønsker at forstørre problemets størrelse, sådan at potentielle situationer med menneskehandel kan undgås, og så der gøres en reel, passende indsats. Dette skaber forskellige syn på hinandens indsats og de eksisterende løsningsmodeller. Charlotte svarer, når hun bliver spurgt indtil det faktum, at regeringen kun har identificeret ét offer for menneskehandel i Moldova, at det ikke kan udelukkes, at der ligger andre interesser til grund for dette svar. Hun udtaler sig:

“Reelt kan jeg jo ikke sige, om de fordækker noget, om de dækker noget. Men det er klart, at det ikke er i Moldovas interesse at være et land, som bliver betragtet som farligt, hvor mennesker er i fare. De har så meget at slås med allerede.” (Interview: 110)

Selvom Charlotte ikke kan udelukke muligheden for, at regeringen skjuler noget, tror hun ikke, at de ligefrem modarbejder arbejdet mod menneskehandel. Dog har hun oplevet mange politifolk, der havde en helt anden arbejdstilgang til problemet end hende selv (Ibid.: 110). Men straffene er trods alt store, når man bliver taget for menneskehandel i Moldova. Der eksisterer eksempler, hvor den tiltalte har fået en dom på 10 år (Ibid.: 110). Disse domme kan virke afskrækkende for mange, men omvendt kan de store domme også være med til, at nogle tilbageholder kendskab til kriminaliteten. En anden grund til generelt at tilbageholde information kan også skyldes det faktum, at ofrene tit lever i samme by som bagmanden og dennes familiemedlemmer, hvilket kan skabe en meget ubehagelig situation, hvis man vælger at stå frem samt et enormt socialt pres for ikke “...at give hinanden væk” (Ibid.: 111). Ofte er offeret og bagmanden endda måske i familie med offeret (Ibid.). Derfor forsøger man i det sociale arbejde, for at lade flere ofre turde give sig til kende, at lade sig inspirere af modeller fra Vesten, hvor det er muligt at have en bisidder med (Ibid.). En anden grund, Charlotte fortæller om, til at flere ofre vælger ikke at stå frem, er, hvis der er en historik i landet, for at bagmændene ikke bliver straffet, når ofrene står frem. Netop fordi politiet ikke vælger at gå til

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

bunds i sagerne. Der er nemlig ofte en tendens i kulturen til at se trafficking som pigernes egen skyld (Interview: 111). Kulturen i Moldova spiller altså også ind på, hvordan problemet konstrueres og anskues. Denne kultur gør, at politiet ifølge Charlotte ofte lukker øjnene for, hvad der foregår, og i stedet betragter prostitutionen som normal – som om det er sådan, personer over 18 opfører sig (Ibid.: 111-112).

Da Stavros blev stillet samme spørgsmål, var svaret lidt anderledes. Han tror ikke, at regeringen bevidst mindsker tallet, da de ikke ønsker at lokale moldovere skal forlade landet (Interview: 157). En måde at få dem til at blive kan nemlig være oplysning om faren ved falske jobtilbud i udlandet og menneskehandel (Ibid.). Dog tilføjer han senere, “...they don't want to talk about that” i forbindelse med menneskehandel og regeringen (Ibid.).

Delkonklusion

Eftersom mange af organisationerne og de tilhørende medarbejdere er drevet af mekanismer fra moralsk entreprenørskab, har opmærksomheden på menneskehandel været stigende de seneste år. Denne opmærksomhed og konstruktion af problemet påvirker opfattelsen af menneskehandel. Politiet har et syn på menneskehandel, som værende et begrænset problem i dets omfang, imens organisationerne har et syn på menneskehandel som værende langt mere omfangsrigt. Disse forskellige problemforståelser medfører forskellige løsningsmodeller, hvor politiet allokerer begrænsede ressourcer, mens organisationerne søger udenlandske og nationale ressourcer til løsningen.

10.4 Indsatsen i praksis

Indsatsen i praksis i arbejdet med menneskehandel udgøres af både offentlige og private instanser. Dette arbejde har ændret sig og er vokset kraftigt efter krigens start. I dette kapitel ønskes samarbejdet mellem de private og offentlige aktører undersøgt, samt hvilke mekanismer der ligger bag indsatserne.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

10.4.1 Indsatsernes fundament: et værn mod sårbarhed

Det er interessant at iagttage, hvordan tallene, når det gælder det kæmpe fokus på menneskehandel og adskillelige indsatser i forbindelse med ukrainske flygtninge, ikke er steget, men stadig forbliver lavt. Er det et udtryk for, at problemet ikke er lige så stort som fokus herpå, eller ligger noget andet til årsag? Dette paradoks kan formodes også at hænge sammen med forskellen mellem den moralske entreprenør og regelhåndhæveren, som Becker nævner. IGO'erne og NGO'erne inddraget i opgaven hører til gruppen af moralske entreprenører. De vurderer noget som ondt i samfundet - her menneskehandel og ønsker at gøre noget ved det. Fordi de anskuer menneskehandel som etisk forkert, gør de alt for at problemet mindskes. Dette forklarer de mange opmærksomhedskampagner, der når ud til mange millioner flere mennesker, end hvad der er af registrerede ofre. Girls Academy, som Charlotte står bag, og det arbejde, som Courtney står bag i Rumænien, eksisterer begge for at mindske risikoen for menneskehandel hos unge piger. Deres arbejde omhandler således ikke aktuelle ofre for menneskehandel men potentielle ofre for menneskehandel. Pigerne er potentielle ofre, typisk fordi de er såkaldte 'social orphans', hvor forældrene er fraværende enten fysisk eller psykisk. Andre af pigerne har forældre og familiemedlemmer, der misbruger dem eller selv har misbrugsproblemer med alkohol eller stoffer. De mangler således flere af de beskyttende dele i kriminalitetstrekanten. Hvis man ser hele denne gruppe som potentielle ofre, er tallet for potentielle ofre for menneskehandel ekstremt højt og dækker en stor del af Moldovas og Rumæniens befolkning. Dermed udfordrer denne opfattelse synet på menneskehandel som et problem for sårbare piger og kvinder, og gør det lige så meget til et nationalt problem, der kræver flere indsatser for at løse end "blot" at hjælpe pigerne og kvinderne. Når så stor en andel af et lands befolkning er sårbare for trafficking, giver det god mening at lave så mange forebyggende tiltag. Det kan diskuteres, om manglen på registrerede ofre giver større grund til at øge opmærksomheden, eller om det giver grund til at sænke opmærksomheden. De fleste informanter vil dog mene det første (Interview: 33, 153).

I modsætning til mange NGO'er består en kæmpe del af anti-human trafficking NGO'ernes arbejde med forebyggelse, hvorimod de fleste andre organisationer arbejder mere med at gribe ind, når det, der ansues som problem eller en krænkelse, er indtruffet f.eks. med nødhjælp, velgørenhed eller

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

kamp for menneskerettigheder. NGO'erne har ressourcerne til at hjælpe, hvilket også styrker deres magt, og gør politiet interesseret i at arbejde med dem, da de står så stærkt på dette felt. Flere af informanterne beretter om, hvor nært deres organisation arbejder sammen med politiet, og hvordan de ringer til politiet, når de har en mistanke om menneskehandel, men også hvordan politiet kontakter organisationen, når de har et menneske med brug for hjælp. Uden organisationernes moralske entreprenørskab ville situationen og opmærksomheden omkring menneskehandel se helt anderledes ud. Derindunder hører også en stigende træning af politiansatte indenfor menneskehandel ift. at identificere ofre (Interview: 16, 32). Denne træning er noget, organisationerne ofte står bag (Ibid.: 32). Dog hjælper træningen til at identificere ofre ikke meget, hvis ikke politiet opererer efter den internationale definition af menneskehandel. Politiets og organisationernes identificering er ekstremt essentiel i registreringen af et korrekt antal ofre, da selv-identifikationen er ekstremt lav blandt ofre (Ibid.). Ligeledes er det værd at kommentere, hvordan termene 'human trafficking', 'trafficking of human beings' eller 'modern day slavery', som det også kaldes, er opstået i de seneste årtier og har fået ekstra opmærksomhed, selvom slaveri ikke er et nyt fænomen. Der ses derfor også mekanismer fra moralsk entreprenørskab i den stigende omtale. Dette er bl.a. sket i takt med internationale lovgivninger og målsætninger på området som eksempelvis Palermo Protokollen.

10.4.2 En øget interesse

Siden krigen mellem Ukraine og Rusland startede, har der været et stort internationalt fokus på menneskehandel og risikoen for menneskehandel. Stort set alle informanter beretter om, at deres organisation har lanceret adskillige af de såkaldte opmærksomhedskampagner, hvor de har advaret om risikoen for menneskehandel i den sårbare situation, flygtningene befinder sig i, gennem kampagner på sociale medier, materialer til børn, hotlines. Charlotte fortæller, hvordan de i hendes organisation laver forebyggende arbejde ved at fortælle de unge om farerne ved internettet, farerne mere generelt, og hvad man skal være opmærksom på og holde øje med ved bestemte jobtilbud (Interview: 112). Bogdan fortæller om, hvordan de registrerede tal påvirker aktørernes indsats (Ibid.: 117). Det er altså ikke alene indsatsen, der påvirker tallene, men også den anden vej rundt.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Ved krigens udbrud var der desuden en kæmpe interesse for at hjælpe. Bogdan fortæller, at han har set folk komme fra hele verden i starten for at hjælpe til ved grænsen og har været fuldstændig forbløffet og overrasket over det, han så. Han beskriver de frivilliges indsats som følgende:

“I've seen them crossing the border at night to extract people being injured, to bring them to safety in Romania. I've seen people who left their job, who took annual leave just to come to the border and be there at night at minus 10 degrees, knowing, sitting there and being happy to lend a hand to somebody to cross the border and receive help. I've seen the authorities mobilized as I've never seen them before. I've seen the church, which in Romania is the third most important institution, the Orthodox Church, being at the border and actually offering everything they have, in coordination with authorities, which is very rare in this country.”
(Interview: 130)

Denne indsats kommer på baggrund af mediernes fremstilling og store dækning af begivenhederne, der er grunden til, at nyhederne har nået så mange mennesker. Noget andet er diskursen, der har været herskende omkring de store behov og ukrainernes uskyldighed. Folk ønsker at føle, at de gør en forskel. Som Stavros beskriver, er det langt nemmere at tage med et team fra sit eget land til Moldova uden at have sat sig ind i konteksten og føle, at man redder mennesker, end det er at komme til Moldova og arbejde sammen med de lokale partnere (Ibid.: 150). Arbejdet ved grænsen er kommet til at agere som en kanal, hvor moralske entreprenører kan få dækket deres behov for og ønske om at gøre noget ved onskaben, men uden at det nødvendigvis gør en forskel i reduktionen af denne onskab, da det langsigtede hjælpearbejde kræver en anden tilgang. I hvert fald hvis man følger Stavros' argument.

Trods den store dækning af krigen i starten er der med tiden tendens til, at nyhederne flytter videre til mere aktuelle og nye nyheder, og de gamle glemmes. Dette ses også med Ukraine, der i øjeblikket igen bliver kaldt en slags “glemt” krig (Kazankov, 2023). Bagmændene får nye

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

muligheder i takt med at fokus flyttes væk fra krigen og i takt med, at det sociale arbejde mister en række donationer til deres arbejde.

En måde mange personer i starten af krigen var villige til at hjælpe har været finansielt. I begyndelsen af krigen ville rigtig store antal mennesker, organisationer og fonde støtte anti-human trafficking organisationerne, da det moralske entreprenørskab inden for emnet var stort, og det var et hyppigt forekommende tema i medierne i forbindelse med krigen. Courtney beskriver interessen som værende enorm:

“...And from a private funding perspective, there was a lot of money available at the beginning, because everyone was just like, 'let's throw it. This is in the forefront of every one's mind. As time has gone on, just like with anything, interest declines or resources decline... People have kind of moved on to something else...” (Interview: 145).

Som Courtney beskriver er støtten efter det første år begyndt at dale, selvom behovene stadig er der (Ibid.: 144). Dette skyldes en tendens til, at folk finder nye ting at støtte, når deres penge har hjulpet et problem kortsigtet, og det føles godt, samt at det er nye emner, der trækker overskrifter i medierne nu (Ibid.: 145). Eller som Courtney siger: “...now the shiny ball has moved somewhere else” (Ibid.: 145). Det er en stor kontrast til starten af krigen, hvor der blev givet så mange penge, at organisationer måtte være kreative i brugen af pengene, da der var så store summer tilgængelige for dem (Ibid.: 145). Tatiana oplevede den samme interesse, når det gjaldt TV og massemedier, der kontaktede hende og La Strada Moldova angående historier om ofre for menneskehandel (Ibid.: 20). Hun har også kendskab til utallige journalister verden over, der blev tildelt legater til at undersøge og skrive om menneskehandel af flygtninge i Moldova (Ibid.). Det moralske entreprenørskab var altså enormt i denne fase.

10.4.3 50/20 ordningen

Et andet område, hvor civilsamfundet har været parate til at hjælpe, har været i forhold til husly. For at motivere borgerne til at tilbyde ukrainere husly og have råd til det, har man i Rumænien udviklet 50/20 ordningen (på engelsk kendt som The 50/20 Program), beskriver Mark (Ibid.: 131). Denne

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

ordning går ud på, at private, der huser ukrainske flygtninge, bliver betalt månedligt i kontanter af regeringen for deres samarbejde og hjælp. Oprindeligt bestod belønningen af 50 rumænske lei om dagen pr. person, man husede, og 20 rumænske lei pr. person, man gav mad (Visit Ukraine, 2023). Denne betaling er ikke af uvæsentlig størrelse, men er på 2000 rumænske lei (3009, 1 DKK) pr. familie i de første 4 måneder for husly og 600 lei pr. person for mad (902,8 DKK) (Dopomoha, 2023). Denne betaling for at have ukrainske flygtninge boende svarer til et sted mellem minimumslønnen og gennemsnitslønnen i Rumænien (A to Z, 2023). Dermed kan det være en god indtjening at hjælpe, og de økonomiske fordele kan næsten virke som et incitament i sig selv til at udnytte systemet. Der har stort set ikke været nogle krav til, hvem der kunne hjælpe, kun at vedkommende skal have en eller anden form for indkomst, medmindre vedkommende er over 65 år gammel, studerende eller handicappet, og at ens børn skal tage del i og være registreret i uddannelsesrelaterede aktiviteter (Dopamoha, 2023). Motivationen for at tilbyde hjælp og boligejernes baggrund har autoriteterne ikke holdt styr på (Interview: 135). Mark beskriver, hvordan nogle boligejere har udnyttet ordningen:

“So if you can stuff 30 people in or say you have 30 people in your house, you're going to make a lot of money. A lot more than you could rent an apartment for your house. So that's where you saw some of that taking advantage of the system. Not so much the beneficiaries, although they may be a little crowded, but at least they got a place to stay. But more than likely it was their fudging numbers or their stuffing people in. There was a gap in the system that was basically exploited.” (Ibid.: 135)

Derfor har der blandt de ansatte i IOM Romania været lagt stor vægt på behovet for en vurdering af dem, der ønsker at have flygtninge boende hos sig i Rumænien. Dette skyldes en opmærksomhed på, hvordan pengene kan være motiv i sig selv, og hvor nemt det er for bagmænd at få ukrainske flygtninge boende hos sig på lovlig vis, mens deres sårbare situation samtidig kan udnyttes (Ibid.: 131). Selvom Courtney har været med til at lave sikkerhedsvurderinger på næsten 600 ukrainske flygtninge i landet, er det næsten umuligt for regeringen at finde ud af, hvad der sker i de mange

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

private hjem med alle de flygtninge, der er blevet indlogeret rundt om i Rumænien, så dette potentiale for trafficking er noget, NGO'erne har haft stor opmærksomhed rettet mod. Selvom alle husene ikke er de fineste eller bedst istandsatte, har Courtney dog ikke selv hørt om et eneste hus uden møbler eller andre historier, som dem internationale medier som CNN beskriver (Interview: 135, CNN, 2022).

Det i sig selv at oprette 50/20 ordningen vidner om et overvældende antal flygtninge, som staten ikke alene kan tage sig af. De har brug for lokalbefolkningens hjælp. Den desperate løsning gør, at staten mister en stor del af deres kontrol med flygtningene, og der er igen behov for, at organisationerne træder til ift. flygtningene.

10.4.4 Et behov for samarbejde

Som La Cour skriver, er de offentlige og private indsatser gensidigt afhængige. Det bekræfter opgavens informanter hinanden i, da politiet og organisationerne arbejder tæt sammen. Dette er dog ikke ensbetydende med et succesfuldt samarbejde, men de arbejder sammen i form af, at organisationerne kontakter politiet, når der er mistanke om menneskehandel, brug for deres beskyttelse eller har brug for deres vurdering, mens politiet også giver cases til organisationerne, når der er identificeret et offer. Stavros beskriver, hvordan samarbejdet ofte består af en organisation, i hans tilfælde AVE Copii, der træner socialarbejderne samt værgemyndighed og grænsepoliti (Interview: 152). Politiet identificerer og henviser det givne barn til den rette organisation el. frontlinjemedarbejder, hvorefter de tager sig af vedkommende (Ibid.). Dermed er politiet afhængig af organisationerne, og omvendt er organisationerne afhængig af politiets henvisning til dem. Så afbødningen af risici afhænger af et fælles samarbejde. Derudover er organisationerne også gensidigt afhængige, da de hver især har forskellig ekspertise og erfaring. Bogdan beskriver samarbejdet ift. hjemsendelse:

“So the local authorities there, the social services, will contact the local IOM mission, which will contact us here, and we will start an investigation here with the authorities, making sure that all the risks are assessed, that there is a family assessment conducted, that all the

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

authorities that should be involved are on board with that, and then we have the return process. Like Mark mentioned, the connection goes both ways. We contact the authorities, and they contact us, but we are in touch all the time for different issues.”

(Interview: 122)

Her ses, hvordan samarbejdet på tværs af organisationer og dele er essentielt for alle parter. Med dette samarbejde kan menneskehandel bekæmpes på en mere holistisk måde, hvor hver part har forskellige kompetenceområder. Men det kommer også med udfordringer, når der er forskellige mål og definitioner, som nævnt tidligere. En af udfordringerne er, som Bogdan beskriver, at samarbejdet ikke altid føles lige (Ibid.: 123). Bogdan fortæller, hvordan regeringen giver for meget af arbejdet til NGO'erne (Ibid.). Disse NGO'er gør deres bedste men er stærkt begrænsede, fordi deres midler og evner er begrænsede. Deres økonomiske midler kommer oftest fra udlandet og vidner igen om mekanismerne fra moralsk entreprenørskab, der finder sted blandt ressourcestærke mennesker i Vesten. Når regeringen giver så meget arbejde videre til organisationer, kan det være et tegn på manglende prioritering af ressourcer hos dem. Både i emnet generelt men også i form af manglende træning og ekspertise. Der er brug for en stigende prioritering hos de statslige aktører, Bogdan nævner både EU og det nationale niveau (Ibid.: 123), hvis der for alvor skal gøres noget. Udenlandske aktører kan kun løse lokale problemer på kort sigt. Skal opfattelsen af menneskehandel ændres, skal der gribes fat i de indlejrede opfattelser i kulturen.

Delkonklusion

Dette afsnit har analyseret det store behov, der har været for en indsats ift. til de mange sårbare ukrainske flygtninge, der er kommet over grænsen, og hvordan der på regeringsplan er blevet iværksat løsninger. Disse indsatser har krævet et samarbejde mellem offentlige og private aktører. Flere af løsningerne og indsatserne bevidner om, hvor presset en situation regeringen har været i, og hvordan de derfor har måtte inddrage civilbefolkningen og andre aktører bl.a. til iværksættelse af 50/20 ordningen og ift. grænsekontrol. Disse indsatser har i høj grad kunnet ske med hjælp fra

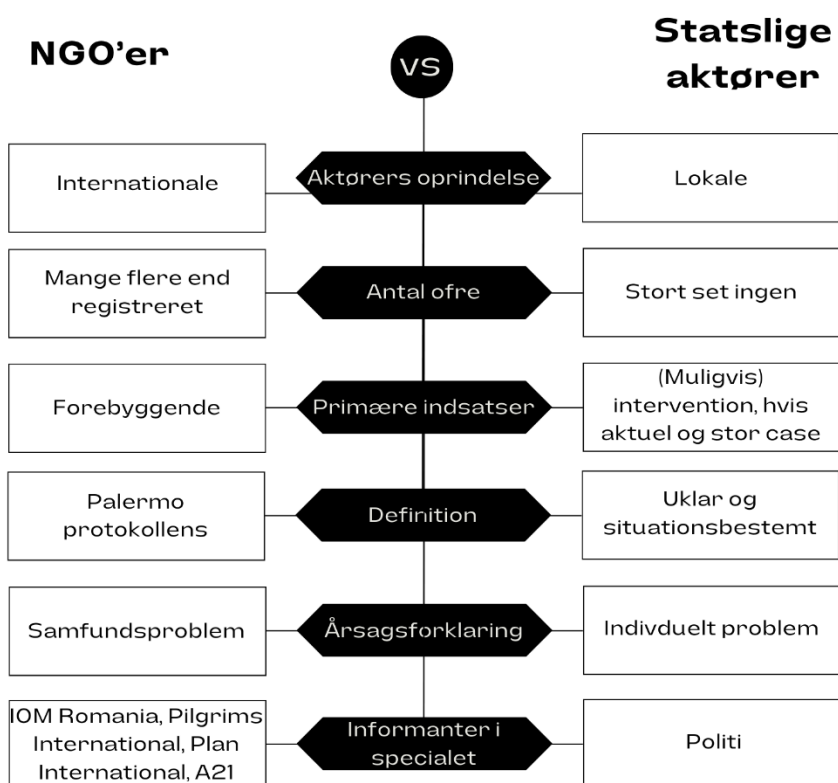
AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

udlandet både i form af medarbejdere og støtte, da risikoen for menneskehandel i relation til flygtningene har fået et stort fokus fra udlandet.

11 Diskuterende konklusion

Opgavens analyse har ledt til en belysning af opgavens problemformulering: *Hvilke problemforståelser eksisterer i forhold til menneskehandel af ukrainske flygtninge hos anti-trafficking aktører? Og hvordan kan man forklare, at problemforståelserne er så forskellige blandt anti-trafficking aktører i Moldova?* I belysningen af denne problemformulering blev følgende fund gjort:

**AALBORG
UNIVERSITET**

STUDENTERRAPPORT

Figur 11.1

(Kilde: Ida Plog Pahus)

Som informanten Tatiana så rammende opsummerer: “the crime of trafficking of human beings is a complex one” (Interview: 8). Empirien har vist, at menneskehandel er et emne med mange forskellige definitioner, opfattelser og fremstillinger. Ovenstående figur illustrerer, hvorledes analysen på mange måder har ledt til en opdeling af aktører med NGO’ernes og IGO’ernes synspunkter på den ene side af spektret og de statslige aktører, i form af politiet, på den anden side. Dog fremgår Tatiana og La Strada Moldova, som hun repræsenterer, ikke i figuren, da hun repræsenterer en NGO men hælder det meste af vejen til politiets forståelse grundet hendes stærke nationalfølelse. Kendetegnende for NGO’erne og IGO’erne er, at de er internationalt inspirerede, mener der er mange flere ofre end registreret, arbejder primært med forebyggende indsatser, opererer efter Palermo-protokollens definition af menneskehandel, og mener menneskehandel er et samfundsproblem. På den anden side mener de statslige aktører, at der stort set ingen ofre er for menneskehandel, de er lokalt drevne, deres indsatser er begrænsede - hvilket til dels skyldes, at sagerne ikke kommer til politiet af sig selv men kræver, at nogen melder en sag til politiet, eller at de selv opdager en sag. Derudover er et kendetegn ved de statslige aktører, at definitionen af menneskehandel er uklar og situationsbestemt. De ser menneskehandel som et individuelt problem, der ofte bundet i kulturelle anskuelser. Disse forskelligheder mellem de to parter skaber implikationer for det sociale arbejde, da de to parter er afhængige af hinanden. Politiet har brug for, at organisationerne kontakter dem med tilfælde, og omvendt har organisationerne brug for, at politiet registrerer tilfældene. Der er mange forskellige årsager til de forskellige opfattelser. Årsagerne er blandt andet forskellige målsætninger og omdømme. Hvor organisationernes indsats er målrettet menneskehandel og deres specialisering er inden for dette, har politiet i stedet en lang række forskellige opgaver. Menneskehandel prioriteres ikke højest blandt deres opgaver, blandt andet fordi deres definition af menneskehandel er svag - idet den ikke dækker alle rekrutteringsmetoder, som manipulation og tvivlsomme relationer, og idet deres definition ser mange tilfælde af menneskehandel som frivillige, personlige valg. Derudover arbejder politiet ikke med potentielle ofre men kun med formodede ofre, der kun kan blive officielt registreret, hvis de af

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

politiet identificeres som offer. Her har organisationerne meget mere fokus på sårbarhed og det potentiale, der er for at ende som offer. Derfor er deres forebyggende indsatser af væsentlig betydning. Så hvor organisationerne ønsker at fremhæve menneskehandel som værende et omfattende problem med et meget større antal ofre end registreret, ønsker informanterne hos politiet at fremstille menneskehandel af ukrainske flygtninge, som stort set ikke ikke-eksisterende, fordi det så betyder, at de har gjort deres arbejde godt og ikke behøves at tildele dette område flere ressourcer. Organisationerne derimod har konstant brug for flere ressourcer, da problemet af dem opfattes som meget omfattende - især hvis man tager udgangspunkt i potentielle ofre, hvilket de fleste ukrainske flygtninge er grundet deres sårbarhed og til dels også en stor andel af Moldovas befolkning.

Hvis man ser på Moldova internt, lever mange mennesker her i fattigdom og er enormt sårbare for tvivlsomme indtægtsmetoder som sexarbejde og tvangsarbejde. Organisationernes eksistens er afhængige af, at menneskehandel er et stort problem, hvilket også kan være med til at påvirke deres synspunkt, så de forstørrer problemet ved at fokusere på det potentielle fremfor dokumenterbare eller i hvert fald ikke estimerer tallet for ofre lavere end politiet. I kraft af dette eksistensgrundlag vil det næsten være umuligt for dem at være enige med politiet, da politiet i Moldova har det præcis modsatte ønske om et lavt tal. En anden grund til de divergerende konstruktioner ift. menneskehandel er, at organisationerne i høj grad er præget af mekanismer fra moralsk entreprenørskab. Dette syn drager i høj grad sammenligning af Moldova med vestlige lande, hvor indsatsen mod menneskehandel er langt større, og hvor menneskehandel anerkendes som et vigtigt problem at bruge ressourcer på. Derfor er mange af aktørerne i organisationerne i Moldova og Rumænien fra vestlige lande med en anden konstruktion af menneskehandel. De forskellige definitioner giver problemer, når det kommer til indsatser mod menneskehandel og det samarbejde, der kræves mellem de to parter.

Alt sammen viser, at menneskehandel ikke er et statisk eller neutralt begreb, men er en konstruktion skabt af utroligt mange forskellige ting. Menneskehandel og definitionen herpå er ikke naturligt fastlagt, men er til konstant forhandling og er historisk betinget. Alle informanterne er påvirket af en

lang række forskellige faktorer - både kultur, profession, nationalt tilhørsforhold og meget mere, der leder dem til at indtage den holdning, de har.

De forskellige problemforståelser leder til forskellige løsningsforslag. Dog leder forskellige løsningsforslag ikke til en løsning af menneskehandel, da dette kræver en fælles indsats, prioritering og en fælles anerkendelse af, at det finder sted. Udfordringer for det sociale arbejde udført af NGO'erne er en mangel af tildeling af tilstrækkelige ressourcer, fordi problemet og det potentielle problem ikke prioriteres højt nok. Dette er forårsaget af, at organisationerne ikke gives mulighed for at fremstille menneskehandel på en (for dem) retvisende måde pga. politiets manglende identificering og registrering. Andre udfordringer er deres samarbejde med lokale aktører, der ofte vil have en anden problemforståelse.

Et andet problem, ift. en løsningsmodel set fra organisationernes synspunkt, er, som flere af informanter også nævner, at den store interesse, der eksisterede ved krigens start, nu er ved at flytte andetsteds hen, hvilket gør, at lande som Moldova og Rumænien i høj grad igen er efterladt med den lokale konstruktion af menneskehandel, hvilket gør, at fokus flyttes over på andre problemer. Dette selvom der ifølge organisationerne, som tidligere nævnt, i høj grad stadig er brug for det sociale arbejdes indsats på området. Hvis ikke indsatsen mod menneskehandel fastholdes, en opkvalificering af politiets arbejde og en ensretning af de private og offentlige aktørers definition og indsats finder sted, vil menneskehandlen af ukrainske flygtninge med stor sandsynlighed stige og tallene vil blive højere, som det er set før i længevarende krige.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

12 Metodiske efterrefleksioner

Idet opgaven har været skrevet fra et socialkonstruktivistisk udgangspunkt, er det svært at generalisere den viden, der er opnået gennem opgaven til hele samfundet. Dette skyldes, at det enkelte synspunkt er skabt af en lang række forskellige faktorer og oplevelser, der er unikke for det enkelte individ. Lige præcis på grund af dette har det været essentielt for belysningen af problemformuleringen at have flere forskellige informanter med, så emnet kunne belyses fra flest mulige vinkler, og der kan gås i dybden med de forskellige konstruktioner for bedre at kunne undersøge, hvordan de er skabt. Selvom opgavens formål ikke er generaliserbarhed af data, bringer specialet dog flere centrale tematikker frem, som må formodes at være genkendelige af andre aktører end de i opgaven inkluderede aktører, eftersom mange af informanterne kunne identificere de samme problematikker.

Validiteten af dataene er forsøgt styrket og komplementeret ved at have informanter med fra flere forskellige sektorer, organisationer og lande. Noget, der kan have påvirket reliabiliteten af de konklusioner, der drages, er, at flere af informanterne har kendskab til hinanden - Charlotte har været bindeled til flere af informanterne bl.a. Tania og Natalia, hvilket kan have været med til at give de lokale et mere internationaliseret syn på menneskehandel præget af de mekanismer af moralsk entreprenørskab, som Charlotte selv arbejder ud fra. Dog har jeg i opgaven forsøgt at arbejde så transparent som muligt, så læseren selv kan gå dataene igennem, evt. gentage processen og formentlig nå frem til samme konklusion.

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

Litteraturliste

- A21 A, (s.d.), “Human Trafficking”, <https://www.a21.org/content/human-trafficking/gqe0rc>, set den 31.01.2023
- A21 B, (s.d.), “Get to know us”, <https://www.a21.org/content/get-to-know-us/grd33s>, set den 04.03.2023
- A21 C, (s.d.), “Our solution”, <https://www.a21.org/content/our-solution/grdphc>, set den 04.03.2023
- A21, (2022), “Impact Report 2022: Ukraine”
- Andersen et al., (2019), “Litteratur- og informationssøgning i samfundsvidenskaberne” I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), “Metoder i samfundsvidenskaberne”, Samfundslitteratur, pp. 61-76
- A to Z, (2023), “What is the minimum and average salary in Romania in 2023?”, <https://www.atozserwisplus.pl/blog/What-Is-the-Minimum-and-Average-Salary-in-Romania-in-2023>, set den 25.10.2023
- Barnes, Diana og Hugman, Richard, (2009), “Portrait of Social Work” i “Journal of Interprofessional Care”, VOL. 16, NO. 3, 2002, Carfax Publishing
- Becker, Howard S., (1991), “Outsiders - studies in the sociology of deviance”, THE FREE PRESS - A Division of Simon & Schuster Inc., New York
- Bundesen, Peter og Henriksen, Lars Skov, (2016), "Frivilligt socialt arbejde" i Møller, Iver Hornemann og Larsen, Jørgen Elm “Socialpolitik”, 4.udgave, Hans Reitzels Forlag, København
- CNN, (2022), “Millions of women and children have fled the war in Ukraine. Traffickers are waiting to prey on them”, <https://edition.cnn.com/2022/08/01/europe/moldova-ukraine-refugee-crisis-trafficking-intl-cmd/index.html>, set den 13.02.2023
- Collin, Finn, (2021), “Socialkonstruktivisme - En introduktion”, Samfundslitteratur
- Cooper, Helene, et al., The New York Times, (2023), “Troop Deaths and Injuries in Ukraine War Near 500,000, U.S. Officials Say”,

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

<https://www.nytimes.com/2023/08/18/us/politics/ukraine-russia-war-casualties.html>,

set den 13.02.2024

- Det Kriminalpræventive Råd, (2018), “Skræddersyet Tryghed - Et situationelt perspektiv på det tryghedsskabende arbejde, artikel 2”
- Dopomoha, (2023), “The new 50/20 Program”, <https://dopomoha.ro/en/the-5020-program>, set den 25.10.2023
- DR, (2023), “Rusland og Ukraine mørklægger tabstal: Det viser undersøgelse af 10.000 russiske soldaters dødsfald”, <https://www.dr.dk/nyheder/udland/rusland-og-ukraine-moerklaegger-tabstal-det-viser-undersoegelse-af-10000-russiske>, set den 13.02.2023
- Dutta, Mondira, (2021), “Disaster and Human Trafficking”, Springer
- Eck, John et al., (2002), “Environmental corrections: A new paradigm for effective supervision”, Federal Probation
- Esping-Andersen, Gøsta, (1999), “Social foundations of postindustrial economies”, Oxford University Press
- Exodus Cry, (2023), “How Porn and Trafficking Are Undeniably Connected”, <https://exoduscry.com/articles/porn-and-trafficking/>, set den 23.10.2023
- Felson, Marcus og Boba, Rachel, (2010), “Crime and everyday life”, fourth edition, SAGE Publications, Inc.
- Fight The New Drug, (s.d.), “Did You Know Men and Boys Can Be Victims of Sex Trafficking, Too?”, <https://fightthenewdrug.org/men-and-boys-who-are-sex-trafficked/>, set den 01.05.2023
- Government of the Netherlands, (s.d.), “Loverboys”, <https://www.government.nl/topics/human-trafficking/romeo-pimps-loverboys>, set den 01.02.2023
- Hacking, Ian, (1991), “The Making and Molding of Child Abuse” i “Critical Inquiry”, Winter, 1991, Vol. 17, No. 2, pp. 253-288, The University of Chicago Press
- InHope, (s.d.), “What is Child Sexual Abusive Material?”, <https://inhope.org/EN/articles/child-sexual-abuse-material>, set den 10.01.2024
- International Justice Mission, (s.d.), “What is trafficking?”, <https://www.ijmuk.org/what-is-trafficking>, set den 13.02.2024

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

- International Labour Organization, (1930), “*ILO Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)*”
- International Labour Organization, Organisation for Economic Co-operation and Development, International Organization for Migration og United Nations Children’s Fund, (2019), “*Ending child labour, forced labour and human trafficking in global supply chains*”
- International Labour Organization, Walk Free og International Organization for Migration, (2022), “*Global Estimates of Modern Slavery Forced Labour and Forced Marriage*”
- IOM International, (2022), “*50 Million People Worldwide in Modern Slavery*”, <https://www.iom.int/news/50-million-people-worldwide-modern-slavery>, set den 28.09.2023
- IOM International, (2023), “*Global Compact for Migration*”, <https://www.iom.int/global-compact-migration>, set den 26.05.2023
- IOM Romania A, (2023), “*Our work*”, <https://romania.iom.int/our-work>, set den 26.05.2023
- IOM Romania B, (2023), “*Who we are*”, <https://romania.iom.int/iom-romania>, set den 26.05.2023
- Kazankov, Andrey, Weekendavisen, (2023), “*Den næsten glemte krig*”, <https://www.weekendavisen.dk/2023-42/udland/den-naesten-glemte-krig>, set den 24.10.2023
- La Strada, (2021), “*Annual Report 2021*”
- La Strada, (2016), “*Strategic Plan 2016-2020 - Summary*”
- La Strada A, (s.d.), “*Trafficking in human beings*”, <https://lastrada.md/eng/trafficking-in-human-beings>, set den 20.02.2023
- La Strada B, (s.d.), “*About*”, <https://lastrada.md/eng/about>, set den 04.03.2023
- Meeuwisse, Anna og Swärd, Hans, (2014), “*Perspektiver på sociale problemer*”, 2.udgave, Hans Reitzels Forlag, København
- Nielsen, Louise Hjort, Dansk Kriminalistforening, (2017), “*Sekundærviktimisering - Når hjælpesystemet gør ondt værre*”
- NIRAS, (2021), “*Country Gender Profile*”
- Pilgrims International, (s.d.), “*Girls Academy: Hjælp os bekæmpe trafficking*”, <http://www.pilgrims.mono.net/projekter>, set den 04.05.2023

- Pilgrims, (s.d.), “*Projects - Reaching the forgotten and the forsaken in the villages*”, <http://www.pilgrims.mono.net/projects>, set den 21.09.2023
- Polaris Project, (2012), “*The Action Means Purpose “A-M-P” Model*”
- Popoviciu, Andrei, Middle East Eye, (2022), “*Russia-Ukraine war: Moldova greets refugee influx with compassion and wariness*”, <https://www.middleeasteye.net/news/russia-ukraine-war-moldova-greets-refugees-compassion-wariness>, set den 29.01.2024
- Poulsen, B., (2019), “Semistrukturerede interviews”, I C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), “*Metoder i samfundsvidenskaberne*”, Samfundslitteratur, pp. 97-130
- Psykolog Frederiksberg, (s.d.), “*Seksuelle problemer efter overgreb*”, <https://psykolog-frederiksberg.dk/behandlingsomraader/traumer/seksuelle-traumer/seksuelle-overgreb-paa-boern/seksuelle-problemer-efter-overgreb/>, set den 01.02.2023
- Republic of Moldova, (2002), “*Criminal Code of the Republic of Moldova*”
- Reuters, (2023), “*Ukraine's Red Cross to step up aid as fighting seen intensifying*”, <https://www.reuters.com/world/europe/ukraines-red-cross-step-up-aid-fighting-seen-intensifying-2023-01-25/>, set den 13.02.2023
- Rasborg, Klaus, (2013), “Socialkonstruktivismen i klassisk og moderne sociologi” i Fuglsang, Bitsch og Rasborg “*Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*”, Samfundslitteratur
- Scherg, Rune Holst, (2013), “*Kriminalpræventiv og utryghedsforebyggende miljø-og byplanlægning - en vidensopsamling*”, Statens Byggeforskningsinstitut
- The United States Department of Justice, (2020), “*Child Pornography*”, <https://www.justice.gov/criminal-ceos/child-pornography>, set den 20.09.2023
- The World Bank, (2023), “*The World Bank in Moldova*”, <https://www.worldbank.org/en/country/moldova/overview>, set den 22.06.2023
- TIP Heroes, (s.d.), “*What's in store for the 2015 TIP report?*”, <http://www.tipheroes.org/blog/the-tip-reports-formation-and-history/>, set den 02.10.2023
- UNICEF, (s.d.), “*Identification of Victims/ Persons ‘At-Risk’ of Trafficking in Human Beings*”
- United Nations News, (2023), “*UN refugee chief praises Moldova for opening the country to Ukrainians fleeing war*”, <https://news.un.org/en/story/2023/01/1132697>, set den 13.02.2023

- United Nations Office on Drugs and Crime, (2000), “Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime”
- United Nations Office on Drugs and Crime, (2021), “Share of Children Among Trafficking Victims Increases, Boys Five Times; COVID-19 Seen Worsening Overall Trend in Human Trafficking, Says UNODC Report”,
<https://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2021/February/share-of-children-among-trafficking-victims-increases--boys-five-times-covid-19-seen-worsening-overall-trend-in-human-trafficking--says-unodc-report.html>, set den 01.05.2023
- United Nations, (s.d.), “Promote inclusive and sustainable economic growth, employment and decent work for all”, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/>, set den 31.01.2023
- UNODC, (s.d.), “Human trafficking: people for sale”,
<https://www.unodc.org/toc/en/crimes/human-trafficking.html>, set den 10.01.2024
- UN Women Moldova, (2016), “Report on Costing of Domestic Violence and Violence against Women in Moldova”, <https://moldova.unwomen.org/en/biblioteca-digitala/publicatii/2016/01/report-on-costing-of-domestic-violence-and-violence-against-women-in-moldova>, set den 04.05.2023
- UNICEF, (s.d.), “Identification of Victims/ Persons ‘At-Risk’ of Trafficking in Human Beings”
- U.S. Department of State, (s.d.), “Trafficking in Persons Report”,
<https://www.state.gov/trafficking-in-persons-report/>, set den 02.10.2023
- U.S. Department of State, (2017), “2017 Trafficking in Persons Report: Moldova”,
<https://www.state.gov/reports/2017-trafficking-in-persons-report/moldova/>, set den 25.08.2023
- U.S. Department of State, (2021), “2021 Trafficking in Persons Report: Romania”,
<https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/romania/>, set den 20.10.2023
- U.S. Department of State A, (2022), “2022 Trafficking in Persons Report”,
<https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/>, set den 20.02.2023

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT

- U.S. Department of State B, (2022), “2022 Trafficking in Persons Report: Moldova”, <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/moldova/>, set den 20.02.2023
- U.S. Department of State, (2023), “2023 Trafficking in Persons Report: Moldova”, <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/moldova>, set den 25.08.2023
- Visit Ukraine, (2023), “The 50/20 program in Romania: what it is, requirements for Ukrainians and how to apply”, <https://visitukraine.today/blog/1496/the-5020-program-in-romania-what-it-is-requirements-for-ukrainians-and-how-to-apply>, set den 09.01.2024
- VOICE og HIAS, (2022), “Waiting for the Sky to Close: The Unprecedented Crisis Facing Women and Girls Fleeing Ukraine”
- Wikipedia, (2020), “Nihoreni”, <https://en.wikipedia.org/wiki/Nihoreni>, set den 04.05.2023
- Worldometer, (2023), “Moldova Population” & “Romania Population”, <https://www.worldometers.info/population/europe/eastern-europe/>, set den 18.10.2023
- Zappi, Lola, (2020), “Social work in Europe”, Digital Encyclopedia of European History, <https://ehne.fr/en/node/12506>, set den 28.09.2023

AALBORG
UNIVERSITET

STUDENTERRAPPORT